

EMBARGO SEHINGGA JAM 3 PETANG, 25 NOVEMBER 2022

**BELANJAWAN SELANGOR 2024
TEKS UCAPAN Y.A.B. DATO' SERI AMIRUDIN SHARI
DATO' MENTERI BESAR SELANGOR**

TEMA

**SELANGOR MANDIRI : MEMACU KEMAJUAN, MEMICU
PERPADUAN**

Bismillahirrahmanirrahim

1. Assalamualaikum Warahmatullahi Wabarakatuh, Salam Kita Selangor, dan Salam Malaysia Madani.
2. Saya mengambil kesempatan ini untuk mengalu-alukan kehadiran Ahli-Ahli Dewan yang baru sahaja terpilih menerusi Pilihan Raya Negeri yang lalu. Semoga kita semua dapat melaksanakan tugas dengan baik, tekun, cermat serta berhikmah kepada rakyat Negeri Selangor Darul Ehsan.

Tuan Speaker,

Izinkan saya memetik ayat 126 Surah al-Baqarah:

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ اجْعَلْ هَذَا بَلَدًا آمِنًا وَارْزُقْ أَهْلَهُ مِنْ الثَّمَرَاتِ مَنْ آمَنَ مِنْهُمْ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ قَالَ وَمَنْ كَفَرَ فَأُمْتِّعُهُ قَلِيلًا ثُمَّ أَضْطَرُّهُ إِلَىٰ عَذَابِ

النَّارِ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ١٢٦

Dan (ingatlah) ketika Nabi Ibrahim berdoa dengan berkata: “Wahai Tuhanku! Jadikanlah (negeri Mekah) ini, negeri yang aman sentosa, dan berikanlah rezeki dari pelbagai jenis buah-buahan kepada penduduknya, iaitu orang-orang yang beriman kepada Allah dan hari akhirat di antara mereka”. Allah berfirman:” (Permohonanmu itu diterima) tetapi sesiapa yang kufur dan ingkar maka Aku akan beri juga dia bersenang-senang menikmati rezeki itu bagi sementara (di dunia), kemudian Aku memaksanya (dengan menyeretnya) ke azab neraka, dan (itulah) seburuk-buruk tempat kembali”

3. Doa ini diucapkan oleh Nabi Ibrahim A.S tatkala meletakkan anaknya Nabi Ismail A.S yang masih kecil di Mekah, yang ketika itu adalah padang pasir tandus dan kering kontang.
4. Menurut Sheikh Abu Sa`ud Effendi dalam Tafsirnya Irshadul `Aqlus- Salim, permintaan Nabi Ibrahim ini diulang beberapa kali termasuklah yang dirakamkan dalam Surah Ibrahim, ayat 37 hingga 41 dengan lafaz sedikit berbeza dan terdapat beberapa penambahan daripada yang ada dalam Surah al-Baqarah.
5. Imam al-Razi dalam al-Tafsir al-Kabir ketika menafsirkan ayat 37 hingga 41 Surah Ibrahim menyatakan bahawa Nabi Ibrahim ketika berada di Mekah telah berdoa dengan tujuh doa:

6. Keamanan negeri Mekah; diutuskan kepada mereka pembimbing iaitu Nabi Muhammad SAW; anak cucu yang mentauhidkan Allah S.W.T dan mendirikan solat; keampunan buat ibu ayahnya dan kaum mukminin sekaliannya; direzekikan dengan buah-buahan; hati manusia cenderung dan datang berbondong-bondong ke negeri Mekah; dan dimakbulkan kesemua permintaannya.

7. Ayat di atas merupakan di antara doa Nabi Ibrahim Alaihissalam semoga Lembah Mekkah atau Kota Mekkah yang mulia itu dikurniakan *baladan amina*, negeri yang aman serta dianugerahi rezeki yang diberkati buat orang-orang yang beriman.

8. Justeru, saya selaku Menteri Besar, ditaklifkan amanah untuk memimpin serta quwwah, kekuatan untuk mentadbir, yang telah membentangkan enam Belanjawan Negeri, termasuk dokumen hari ini, memohon doa kepada Allah SWT semoga Negeri Selangor diberikan keamanan, kesentosaan, kestabilan, kemakmuran manakala rakyatnya memperoleh kebaikan dan manfaat daripadanya.

Tuan Speaker,

9. Seantero dunia disergah kecamuk. Perang Ukraine belumah selesai. Konflik di Asia Timur dan pasifik belumah reda dan yang terkini kezaliman rejim Zionis di Timur Tengah terhadap rakyat Palestin masih berterusan.

10. Kesemua konflik yang sedang menggelegak ini berpotensi memperlahankan ekonomi dunia. Sedangkan pada awal tahun ini , merujuk kepada laporan institusi seperti Bank Dunia, *International Monetary Fund* dan *The Organisation for Economic Co-operation and Development* (OECD) iaitu ekonomi dunia memperlihatkan ciri-ciri pemulihan selepas pandemik COVID-19.

11. Laporan Bank Dunia *The Global Economic Prospect* bulan Jun 2023, Laporan *OECD Economic Outlook Interim Report* September 2023 dan Laporan IMF *World Economic Outlook*, diterbitkan bulan Oktober 2023 yang berjudul *Navigating Global Divergences* kesemuanya mengunjurkan pertumbuhan ekonomi dunia yang perlahan buat tahun 2024 iaitu di bawah 3.0 peratus, sekitar 2.7 peratus sehingga 2.9 peratus sahaja.

12. Laporan-laporan tersebut saya yakin diluncurkan dengan tidak mengambil kira perkembangan terkini di Palestin yang berpotensi meledak menjadi konflik serantau — sesuatu yang kita berharap tidak terjadi.

13. Waima demikian, sebagaimana yang dibentangkan oleh Menteri Kewangan ketika Belanjawan Madani 2024, pertumbuhan ekonomi negara yang didorong permintaan domestik sementara inflasi negara yang terkawal, keadaan pasaran buruh yang positif, rizab asing yang kukuh, lebih akaun semasa dan tabungan negara yang tinggi serta kepesatan sektor kewangan dan pasaran modal yang teguh, terus mengekalkan momentum positif pertumbuhan ekonomi.

14. Walaupun berdepan kelembapan ekonomi dunia, Malaysia berjaya merekodkan pertumbuhan 4.2% pada separuh pertama 2023 dan dijangka mencatat sekitar 4% bagi keseluruhan 2023.

15. Manakala itu pertumbuhan ekonomi Negeri Selangor pada tahun ini dijangka pada kadar 4.4%. Keadaan ini selari dengan pertumbuhan ekonomi Malaysia yang terkesan dengan ekonomi global.

16. Situasi tersebut bakal memberi kesan kepada sektor pembuatan Selangor, yang diunjurkan tumbuh dengan lebih perlahan pada kadar 1.4% pada tahun ini.

17. Pertumbuhan ekonomi Negeri Selangor pada tahun ini dijangkakan dipacu terutamanya oleh sektor perkhidmatan iaitu sekitar 5.8% serta disokong oleh perbelanjaan domestik yang rancak.

Tuan Speaker,

18. Saya menjangkakan dunia akan semakin berpencar-pencar, semakin *polarized*, membuatkan ramai yang bingung, keliru, marah serta tidak tenteram.

19. Justeru adalah menjadi tanggungjawab kita, sebagai kerajaan, sebagai wakil kepada rakyat tatkala dunia berpencaran, untuk menyirnakkan kekaburan, dengan izin Tuan Speaker, "*to extinguish confusions*" menyediakan sebuah negeri yang teduh buat rakyat negerinya berlindung dan bermastautin.

20. Tugas ini bukanlah mudah. Sementara kita menggarap dasar mendepani cabaran zaman, berhempas pulas melaksanakan dasar dan polisi yang memberi manfaat kepada rakyat Negeri Selangor ada yang menyebarkan kebencian serta pembohongan terutamanya melalui media sosial.

21. Segelintir puak politik yang tidak bertanggungjawab seharusnya belajar bagaimana aktivis seluruh dunia berbilang kaum dan kepercayaan menggembleng pertembungan menentang naratif batil rejim Zionis.

22. Kita menyaksikan beberapa minggu ini aksi bersenjata ganas dan penghapusan kaum yang dilancarkan rejim Zionis bertembung dengan penentangan naratif anak muda di media sosial.
23. Anak muda dari Amerika Selatan, di Kuala Lumpur, di Jakarta, di London dan di Washington DC membantah keganasan Zionis dan mempertikaikan sikap berat sebelah Amerika Syarikat dan sekutunya.
24. Sementara itu menerusi media sosial juga, sarjana Muslim seumpama Imam Omar Suleiman dari *Yaqeen Institute*, Hasan Spiker, pengamal media seperti Khaled Beydoun dan Motaz Azaiza terus istiqamah mengkritik kezaliman rejim Zionis dan membangkitkan kesedaran terhadap kempen *genocide* rejim Zionis.
25. Kita menyaksikan kemenangan kemanusiaan ke atas kebatilan apabila klip-klip penerangan yang mempertikaikan penjajahan rejim Zionis oleh sarjana sejarah seperti Avi Shlaim, Cornel West, Ghassan Kanafani dan Noura Erakat banyak tersebar.
26. Selain itu wawancara Piers Morgan dengan Bassem Youssef juga mencerahkan ramai pihak terutamanya mereka yang baru mula memahami penjajahan Zionis ini. Wawancara pusingan pertama sudah mencecah 20 juta tontonan dan pusingan kedua pula sudah mencapai 9 juta penonton.

27. Tidak dapat dinafikan platform media sosial, seumpama X, Tiktok, Facebook, Whatsapp, Instagram dan Telegram mampu menjadi wahana suara mahukan perubahan sebagaimana perlawanan menentang regim Zionis, akan tetapi ianya juga boleh dimanipulasi sebagai senjata, dengan izin, Tuan Speaker, '*weaponized*', sebagai pelantar yang merosakkan, menyebarkan kebencian, keyakinan palsu yang menimbulkan polarisasi ataupun perpecahan serta penipuan.
28. Kini, konflik dan kekacauan yang mungkin terjadi beribu-ribu batu jauhnya terasa semakin dekat. Klip-klip ringkas menggantikan pengajian ilmu, kuliah, syarahan dan telaah buku. Media sosial menyumbat fikiran kita dengan ribuan imej dan maklumat. Sedangkan maklumat tersebut belum tentu tepat bahkan ada yang sengaja memesongkan masyarakat serta bertujuan untuk menimbulkan huru-hara.
29. Oleh kerana itu, kita harus berwaspada untuk menghadam segala macam maklumat yang tersebar melalui media sosial. Bagaikan menyikat rambut halus. Dengan izin Tuan Speaker untuk menemui '*fine balance*' di antara kebebasan bersuara dan kemungkinan anarki atau kekacauan.
30. Justeru Kerajaan Negeri seiring dengan Kerajaan Pusat beristiqamah untuk kekal ligat memacu kemajuan dan memastikan dasar-dasar Kerajaan Negeri seumpama Belanjawan Negeri 2024 ini menumpukan usaha memperteguhkan Perpaduan dan keharmonian rakyat Negeri Selangor.

Tuan Speaker,

Prestasi Kewangan Negeri Selangor

31. Alhamdulillah, syukur ke hadrat Allah SWT kerana kedudukan kewangan Kerajaan Negeri Selangor melalui Kumpulan Wang Disatukan pada tahun 2022 adalah kukuh dan stabil. **Sehingga 31 Disember 2022**, rizab Kumpulan Wang Disatukan Kerajaan Negeri Selangor yang terdiri daripada Akaun Hasil Disatukan dan Akaun Amanah Disatukan telah merekodkan sebanyak **RM3.082.17 bilion**. Bagi tahun 2023 ini, sehingga **9 November 2023**, jumlah agregat terkumpul Kumpulan Wang Disatukan Kerajaan Negeri **terus kukuh dan stabil** apabila merekodkan **peningkatan sebanyak RM631.48 juta kepada RM3.713.65 bilion** yang terdiri daripada **Akaun Hasil Disatukan** berjumlah **RM1.499.97 billion** dan **Akaun Amanah Disatukan** berjumlah **RM2.213.68 bilion**.

32. Menggunakan pendekatan dan strategi perbelanjaan yang berkesan dan berhemah, prestasi kewangan Kerajaan Negeri sehingga **9 November 2023** telah merekodkan **lebih kewangan sebanyak RM427.25 juta**. Secara spesifiknya, kutipan hasil Negeri sehingga **9 November 2023** yang telah direkodkan berjumlah **RM2.405.09 billion** dan telah digunakan sebanyak **85.97 peratus atau RM1.113.27 bilion** untuk **perbelanjaan mengurus** manakala sebanyak **72.05 peratus atau RM864.56 juta** untuk **perbelanjaan pembangunan**.

33. Berdasarkan pencapaian prestasi dan kedudukan Kewangan Kerajaan Negeri sehingga 9 November 2023, Kerajaan Negeri optimis akan dapat mengecilkan unjuran defisit tahun 2023 daripada **RM495 juta** kepada angka yang lebih rendah, yang boleh ditampung oleh rizab sedia ada Kerajaan Negeri.

Kedudukan Hasil Negeri

34. Kutipan sebenar hasil negeri bagi tahun 2022 adalah sebanyak Ringgit Malaysia Dua Bilion, Lima Ratus Tiga Puluh Tiga Juta, Lapan Ratus Tiga Puluh Ribu, Tiga Ratus Lapan Puluh dan Tujuh Puluh Lapan Sen (**RM2,533,830,380.78**)

35. Daripada jumlah berkenaan, Hasil Cukai telah mencatatkan kutipan sebanyak **RM722.50 juta**, Hasil Bukan Cukai mencapai kutipan sebanyak **RM1.543.18 billion** dan Terimaan Bukan Hasil berjumlah RM268.15 juta.

36. Sehingga **9 November 2023**, Hasil Negeri telah mencapai jumlah kutipan sebanyak **RM2.405 bilion** bersamaan dengan **120 peratus** daripada anggaran hasil tahun 2023 sebanyak RM2.00 bilion.

37. Daripada jumlah tersebut, Hasil Cukai telah mencapai kutipan sebanyak **RM702 juta** (101 peratus berbanding anggaran RM695.93 juta), Hasil Bukan Cukai mencatatkan RM1,486 juta (140 peratus berbanding anggaran RM1.062.74 billion) dan Terimaan Bukan Hasil berjumlah RM217 juta (90 peratus berbanding anggaran RM241.33 juta).

Kemampuan Hasil Selangor

38. Strategi kemampuan hasil adalah selari dengan inisiatif di dalam Rancangan Selangor Pertama akan dimulakan pada tahun 2024 bagi memastikan ekonomi negeri lebih kukuh dan berdaya saing bagi jangka masa lima tahun akan datang, dan akan dimulakan pada tahun 2024. Usaha mempelbagaikan hasil negeri akan mula dilaksanakan dengan strategi pemerkasaan hasil Kerajaan Negeri dalam bentuk pemberian sumbangan dan dividen daripada Anak Syarikat/ Badan Berkanun dan Agensi Kerajaan Negeri.

39. Sumbangan ini penting bagi memastikan peranan Anak Syarikat/ Badan Berkanun dan Agensi Kerajaan Negeri turut menyumbang kepada kelangsungan pentadbiran negeri.

40. Melalui sumbangan dan dividen ini, Kerajaan Negeri mensasarkan kutipan hasil dividen yang pertama daripada Anak Syarikat Kerajaan Negeri di bawah pegangan MBI sebanyak RM40 juta pada tahun 2024.

41. Pemberian sumbangan dan dividen ini akan mempelbagaikan aliran hasil negeri untuk membantu kemampanan fiskal dan sebagai permulaan, Kerajaan Negeri mensasarkan **kutipan hasil dividen yang pertama daripada Anak Syarikat Kerajaan Negeri** di bawah pegangan MBI pada tahun 2024 **sebanyak RM40 juta**. Amaun ini merupakan amaun minimum yang disasarkan dan akan dikaji setiap tahun pada masa akan datang berdasarkan senario kewangan dan ekonomi semasa.

CADANGAN PINDAAN KAEDAH-KAEDAH TANAH SELANGOR 2003 DAN KAEDAH-KAEDAH HAKMILIK STRATA 2015

42. Kerajaan Negeri melalui Pejabat Tanah dan Galian Negeri Selangor (PTGS) dan Pejabat Daerah dan Tanah (PDT) sedang dalam proses menyemak semula kadar bayaran fi Pejabat (*office fees*) bagi meningkatkan hasil Kerajaan Negeri. Semakan ini perlu dilakukan kerana kali terakhir kadar ini disemak dalam Selangor Land (Amendment) (No. 2) Rules 2007. Oleh itu, adalah wajar kadar sedia ada ini disemak semula sesuai dengan situasi dan keadaan semasa.

43. Negeri Selangor merupakan negeri yang mempunyai jumlah hak milik tertinggi dengan anggaran 1.5 juta hakmilik tanah dan 800,000 hakmilik strata. Jumlah ini akan semakin bertambah memandangkan Selangor mempunyai pasaran nilai hartanah yang sangat tinggi jika dibandingkan dengan negeri-negeri lain, terutamanya hakmilik strata yang mencatatkan trend jumlah pengeluaran hakmilik yang sangat tinggi dari tahun ke tahun.

44. Secara umumnya kadar fi Pejabat yang dikenakan oleh negeri Selangor adalah lebih rendah berbanding negeri-negeri lain. Sebagai contoh, kadar bayaran pindahmilik tanah bagi negeri Selangor masih pada kadar yang ditetapkan dengan kadar maksimum RM1,500 bagi pindahmilik yang nilai hartanahnya melebihi RM1 juta.
45. Kadar ini amat rendah kerana Selangor mempunyai banyak urusan pindahmilik dengan nilai melebihi RM1 juta malah pernah mencapai nilai hartanah sebanyak RM350 juta. Dalam kes ini, walaupun nilai hartanah tersebut RM350 juta, kadar bayaran pindah milik yang dikenakan oleh Selangor hanya RM1,500. Kadar ini sangat merugikan Kerajaan Negeri kerana nilai hartanah yang dijual sangat tinggi. Amalan negeri lain telah menggunakan formula kadar sebanyak 0.5% daripada nilai hartanah bagi pindahmilik yang melebihi RM1 juta.
46. Memandangkan perserahan atau permohonan bagi urusan tanah yang banyak diterima juga secara langsung meningkatkan kos belanja mengurus kepada Kerajaan Negeri, maka kenaikan kadar bayaran fi Pejabat perlu dibuat dan kadar hasil baru ini dijangka akan memberikan peningkatan sebanyak RM50 juta ringgit kepada akaun hasil negeri.

PENYELESAIAN HUTANG KERAJAAN NEGERI DENGAN KERAJAAN PERSEKUTUAN

47. Tahun 2024 merupakan tahun yang dianggap bertuah bagi Kerajaan Negeri Selangor. Ini kerana, daripada aspek liabiliti hutang Kerajaan Negeri dengan Kerajaan Persekutuan, Kerajaan Negeri pada masa ini mempunyai kebebasan kewangan yang cemerlang di mana Kerajaan Negeri **dijangka melunaskan sepenuhnya hutang Kerajaan Negeri pada tahun 2024.**
48. Berdasarkan rekod terkini, baki hutang Kerajaan Negeri dengan Kerajaan Persekutuan adalah sebanyak RM19,207,475.78 yang terdiri daripada pinjaman Projek Bekalan Air dan Skim Amanah Saham Selangor (ASAS). Komitmen penyelesaian liabiliti hutang oleh Kerajaan Negeri pada tahun 2024 juga adalah rendah yang **hanya melibatkan penyelesaian baki ansuran akhir Skim ASAS yang berjumlah RM1,893,379.47.** Manakala, baki pinjaman Projek Bekalan Air sebanyak RM17,314,096.31 secara jelasnya telah termaktub dalam Perjanjian Penyelesaian Global berkenaan penstrukturan industri air Selangor akan dipindahkan kepada Pengurusan Aset Air Berhad (PAAB) yang hanya memerlukan tindakan urusan dokumentasi yang mana sedang dalam tindakan PAAB untuk diselesaikan sepenuhnya.
49. Dengan kelebihan kebebasan kewangan ini, Kerajaan Negeri berjaya membuktikan tatakelola terbaik dalam menguruskan sumber kewangan tanpa menjejaskan ketangkasan perkhidmatan dalam meningkatkan darjat hidup rakyat Negeri Selangor melalui belanjawan Negeri 2024.

Tuan Speaker,

50. Pencapaian-pencapaian di atas menzahirkan usaha berpasukan Kerajaan Negeri, di setiap peringkat untuk memastikan kemakmuran yang berterusan. Negeri Selangor tetap unggul sebagai sebuah negeri kaya dan harmoni serta tidak berpecah belah di samping iklim demokrasi yang kekal sihat.

51. Sebagai sebuah bentuk apresiasi dan penghargaan kepada para penjawat awam dan mereka yang terlibat bagi menjayakan kutipan hasil Kerajaan Negeri, saya mengumumkan Bantuan Khas Kewangan (BKK) tahun 2023 kepada semua yang berkhidmat di bawah Pentadbiran Kerajaan Negeri Selangor, termasuk anggota perkhidmatan Kerajaan Negeri yang gaji dibayar oleh Kerajaan Persekutuan, bantuan sebanyak.....dua bulan setengah seperti berikut:

Pertama: Bantuan Khas Kewangan Kali Pertama sebanyak 1 bulan gaji minimum RM1,000.00, dan ini telahpun dilaksanakan sempena Hari Raya Aidilfitri 1444H / 2023 yang lalu.

Bagi BKK kali Kedua, insentif 1 bulan gaji minimum RM1,000.00 dengan anggaran implikasi kewangan sebanyak RM40.03 juta yang akan dibayar pada 28 Disember 2023, dan

Bantuan Khas Kewangan kali Ketiga, iaitu setengah bulan gaji minimum RM1,000.00 yang akan dibayar pada bulan Februari 2024 bagi meringankan beban para penjawat sempena persiapan sesi persekolahan 2024 yang dijangka bermula pada bulan Mac 2024

Pemberian BKK akan dilaksanakan berdasarkan pekeliling yang akan dikeluarkan oleh Bahagian Pembangunan Sumber Manusia (BPSM).

Dan syarat yang paling penting, kena tunggu di dalam Dewan ini sehingga Belanjawan selesai dibentangkan dan disokong.

Tuan Speaker,

52. Kemakmuran Negeri Selangor mengingatkan saya kepada kejayaan Convivencia di Al-Andalus atau negara yang kini kita kenali sebagai Sepanyol. Convivencia atau dalam istilah bahasa Arabnya, *tasamuh*, merupakan di antara kejayaan al-Andalus yang berpusat di Cordoba.

53. Seusai Perang Saudara Sepanyol, pada tahun 1943, sejarawan terkenal Sepanyol Claudio Sánchez-Albornoz menerbitkan buku yang berjudul *España y el Islam*. Buku tersebut mencela pemerintahan serta sumbangan tamadun Islam kepada semenanjung Iberia dan peradaban Eropah. Karya ini hanya mengangkat sumbangan Castilian dan Katolik kepada Sepanyol dan mengeneipkan sumbangan umat Islam dan orang Yahudi kepada zaman pertengahan.

54. Akan tetapi sejarawan dan budayawan Sepanyol yang sama hebat menerbitkan karya yang berjudul *España en su historia: cristianos, moros y judíos* pada tahun 1948 yang mengetengahkan realiti sejarah masyarakat zaman pertengahan al-Andalus yang dikenali sebagai Convivencia; ketika orang Islam dan bukan Islam hidup aman damai dan makmur.

55. Demikianlah juga cita-cita saya agar Selangor, sebagai sebuah negeri majmuk berbilang kaum terus unggul makmur atau menjadi *baladan amina* sesuai dengan doa Nabi Ibrahim Alaihissalam.

Anggaran Belanjawan 2024

Tuan Speaker,

56. Kerajaan Negeri mencadangkan anggaran perbelanjaan berjumlah Ringgit Malaysia Dua Bilion, Lima Ratus Tiga Puluh Juta (**RM2,530,000,000.00**) bagi Belanjawan Negeri Selangor 2024. Daripada jumlah tersebut, Ringgit Malaysia Satu Bilion, Tiga Ratus Tiga Puluh Juta (**RM1,330,000,000.00**) atau 52.6 peratus diperuntukkan bagi Perbelanjaan Mengurus dan Ringgit Malaysia Satu Bilion, Dua Ratus Juta (**RM1,200,000,000**) atau 47.4 peratus untuk Perbelanjaan Pembangunan.

57. Bagi tahun 2024, Kerajaan Negeri menganggarkan hasil yang boleh dikutip berjumlah Ringgit Malaysia Dua Bilion Dua Ratus Juta (**RM2,200,000,000**). Angka ini diunjurkan berdasarkan kepada *track record* di mana sebelum ini hasil berjumlah RM2 billion berjaya dikutip pada bulan Ogos 2022 dan September 2023. Antara penyumbang utama kepada hasil negeri tahun 2024 adalah Premium Tanah iaitu sebanyak RM 890.94 juta bersamaan 40.5 peratus daripada anggaran hasil keseluruhan.

58. Penyumbang kedua terbesar adalah hasil Cukai Tanah iaitu sebanyak RM622.65 juta bersamaan 28.3 peratus. Manakala penyumbang ketiga terbesar adalah daripada Pemberian Persekutuan iaitu berjumlah RM212.96 juta bersamaan 9.7 peratus daripada pendapatan tahun 2024.

59. Dengan mengambil kira jangkaan Hasil Negeri yang berjumlah RM2.2 bilion dan anggaran perbelanjaan berjumlah RM2.53 bilion, maka Belanjawan 2024 akan mengalami defisit berjumlah Ringgit Malaysia Tiga Ratus Tiga Puluh Juta (RM330,000,000). Defisit ini adalah lebih rendah berbanding tahun 2023 iaitu pengurangan sebanyak RM120 juta. Walaupun melaksanakan Belanjawan Defisit sejak enam (6) belanjawan lalu, Kerajaan Negeri akan mengambil langkah-langkah mengurangkan jumlah defisit kepada satu jumlah yang munasabah menerusi instrumen kawalan perbelanjaan serta amalan prinsip tadbir urus kewangan yang baik tanpa menjejaskan output dan impak perbelanjaan.

Perbelanjaan Mengurus

60. Anggaran perbelanjaan Mengurus sebanyak RM1.33 bilion bagi tahun 2024 adalah merangkumi perbelanjaan bagi Emolumen berjumlah Empat Ratus Lapan Puluh Juta, Dua Ratus Empat Puluh Dua Ribu, Lapan Ratus Tujuh Puluh Lapan Ringgit, Tujuh Puluh Dua Sen (RM480,242,878.72), Perkhidmatan dan Bekalan berjumlah Enam Ratus Satu Juta, Lima Ratus Tujuh Puluh Ribu, Enam Ratus Tiga Puluh Satu Ringgit, Dua Puluh Lapan Sen (RM601,570,631.28), Aset berjumlah Dua Puluh Dua Juta, Sembilan Ratus Sembilan Ribu, Tiga Ratus Lapan Ringgit (RM22,909,308.00), Pemberian dan Kenaan Bayaran Tetap berjumlah Dua Ratus Sepuluh Juta, Lima Ratus Enam Puluh Ribu, Satu Ratus Tiga Puluh Sembilan Ringgit (RM210,560,139.00) serta Empat Belas Juta, Tujuh Ratus Tujuh Belas Ribu, Empat Puluh Tiga Ringgit (RM14,717,043.00) untuk Perbelanjaan-perbelanjaan Lain.

61. Perbelanjaan Perkhidmatan dan Bekalan (Objek Am 20000) merupakan komponen terbesar mencakupi 45.2 peratus daripada perbelanjaan Mengurus Kerajaan Negeri. Jumlah ini termasuk antaranya Kenaikan Gaji Tahunan (KGT) penjawat awam kakitangan kontrak gred 11 hingga 56, gaji minimum RM1,500.00 bagi kontrak-kontrak khidmat pembersihan, khidmat kawalan keselamatan dan kontrak penyelenggaraan yang melibatkan 26 jabatan, tambahan elaun guru KAFA, penambahan waran perjawatan Guru Agama, peruntukan bagi Elaun Jawatankuasa dan Petugas Masjid serta Sewaan Bangunan Ibu Pejabat dan sembilan (9) buah Mahkamah Rendah Syariah (MRS).

Perbelanjaan Pembangunan

62. Belanjawan 2024 mencadangkan peruntukan pembangunan berjumlah RM1.2 bilion. Anggaran Belanja Pembangunan Tahun 2024 akan memberi tumpuan terhadap sektor sosial yang merangkumi 29.9 peratus iaitu sebanyak Tiga Ratus Lima Puluh Sembilan Perpuluhan Satu Tujuh Juta Ringgit (RM359.17 juta) adalah persediaan setelah mengambil kira cabaran – cabaran yang bakal dihadapi pada tahun hadapan termasuk jangkaan ketidakstabilan ekonomi kesan dari krisis di Timur Tengah dengan menambahbaik sistem perlindungan sosial yang merangkumkan kebajikan, pendidikan dan pengukuhan ekonomi golongan sasaran, dan keterjaminan makanan sebagai teras kesejahteraan rakyat.

63. Selain itu, sektor infrastruktur diperuntukkan berjumlah Tiga Ratus Lima Puluh Tujuh Perpuluhan Satu Juta Ringgit (RM357.10 juta) iaitu bersamaan dengan 29.8 peratus dari keseluruhan peruntukan yang dicadangkan adalah lebih tinggi berbanding peruntukan infrastruktur yang diluluskan pada tahun 2023. Ini bagi memastikan infrastruktur di Negeri Selangor akan terus dipertingkatkan.

64. Selain itu, sebanyak Dua Ratus Sembilan Puluh Enam Perpuluhan Satu Tiga Juta Ringgit (RM296.13 juta) ataupun 24.7 peratus diperuntukkan bagi tujuan pembangunan ekonomi. Manakala selebihnya iaitu 15.6 peratus bersamaan dengan Satu Ratus Lapan Puluh Tujuh Perpuluhan Enam Juta Ringgit (RM187.6 juta) adalah dicadangkan untuk kesihatan, pendidikan dan pembangunan luar bandar.

Bagi menjayakan ikhtiar ini, saya mencadangkan Belanjawan ini dengan

Tema: SELANGOR MANDIRI : MEMACU KEMAJUAN, MEMICU PERPADUAN

Dan ini akan digerakkan melalui 4 teras utama iaitu:

Pertama: Pemangkin Pelaburan Berkualiti, Menjana Pendapatan Tinggi

Kedua: Mengangkat Pendidikan Bestari , Menjamin Alam Sekitar Lestari

Ketiga: Menaungi Kebajikan Rakyat

Dan Keempat: Mengangkat Kesatuan Ummah

TERAS PERTAMA: Pemangkin Pelaburan Berkualiti, Menjana Pendapatan Tinggi

Tuan Speaker,

65. Pada keseluruhan tahun lalu, dengan sokongan oleh pasukan pentadbiran negeri, termasuk Setiausaha Kerajaan Negeri, Pegawai Kewangan Negeri, Datuk-datuk Bandar, Yang Dipertua – Yang Dipertua, Ketua-ketua Jabatan, Selangor berjaya mencatatkan sejarah dengan rekod penyumbangan tertinggi oleh mana-mana negeri kepada Keluaran Dalam Negara Kasar (KDNK), iaitu sebanyak 25.5%, lebih satu perempat daripada KDNK Malaysia.
66. Namun, pentadbiran ini mengambil pendirian bahawa kita tidak boleh bersikap puas hati ataupun bersifat leka.
67. Sebaliknya, kita harus melipatgandakan usaha, menguatkan ikhtiar, dan merencana masa depan ekonomi dengan mengambil kira cabaran terkini rantau Asia Tenggara serta dunia dengan satu hasrat utama: menawarkan peluang pekerjaan yang bergaji tinggi bagi membina satu sistem ekonomi yang bermaruah.

68. Dengan itu, sebagai asas kepada usaha Belanjawan Selangor 2024, pentadbiran ini mencadangkan Teras Pertama dokumen ini iaitu Rakyat Selangor Berpendapatan Tinggi, dan bagi menjayakan hasrat ini, 10 anjakan utama telah dikenalpasti.

Pertama, industri baharu seperti kecerdasan buatan dan pembinaan dron di Selangor.

Kedua, Sistem Perkhidmatan Kerajaan yang lebih cekap dan berpaksi kepada rakyat dengan mempercepatkan proses digitalisasi.

Ketiga, Kawasan Perindustrian Baharu dan Taman Perindustrian Mampan di Utara, Selatan, dan di Tengah Selangor.

Keempat, sistem pengangkutan awam yang menggerakkan manusia dan mengurangkan kebergantungan kepada kenderaan peribadi.

Kelima, Infrastruktur Berdaya Tahan bagi mengadaptasi kepada risiko perubahan iklim

Keenam, keterjaminan makanan bagi mendepani risiko gangguan rantaian bekalan makanan di luar negara.

Ketujuh, industri sukan berprestasi tinggi

Kelapan, Selangor sebagai pusat pelancongan utama Malaysia

Kesembilan, meneroka peluang luas industri halal

Dan **Kesepuluh**, Pembangunan Usahawan dan Ekonomi Kreatif sebagai dimensi ekonomi baharu

1.1 INDUSTRI BAHARU

Selangor Centre for Artificial Intelligence

Tuan Speaker,

69. Antara ungkapan yang seringkali diulang-ulang apabila berbicara tentang teknologi baharu adalah *artificial intelligence* (AI). Namun ungkapan ini sebenarnya digunakan kali pertama di University of Darthmouth pada tahun 1956, iaitu satu tahun sebelum kemerdekaan Persekutuan Tanah Melayu.
70. Sejak itu, kemampuan AI berkembang sehingga mesin pintar yang dibina oleh IBM bernama Deep Blue mengalahkan *grandmaster* catur dunia, Garry Kasparov pada tahun 1997, dan AlphaGo buatan Google mengalahkan Lee Sedol pada Mac 2016 dalam permainan papan bernama Go yang terkenal di Asia Timur seperti di negara Cina, Korea Selatan, dan Jepun.
71. Kini, AI telah berkembang dari penggunaan industri permainan kepada teknologi yang merentasi sektor yang melibatkan *machine vision* bagi penganalisaan data melalui imej dan video, *machine learning*, Natural Language Processing yang berjaya membuka potensi aplikasi *Chat GPT* yang menggunakan teknologi *GPT3*, serta industri kesihatan dan perubatan.
72. Bagi memastikan Selangor dapat merebut peluang luas dalam industri ini yang juga mempunyai *spillover effect* dalam memantapkan sistem perkhidmatan kerajaan, pentadbiran ini akan menubuhkan Selangor Centre for Artificial Intelligence dengan peruntukan **RM1 juta**.

73. Usaha ini akan meliputi penjalinan kerjasama dengan syarikat berteknologi yang mempunyai kepakaran dalam bidang AI bagi menarik pelaburan dan menawarkan peluang pekerjaan dalam bidang ini.

Pembangunan Dron Selangor

74. Antara satu lagi peluang baharu yang pentadbiran ini percaya dapat diterokai dan diceburi adalah teknologi dron. Namun bukan sekadar aspek penelitian ataupun menjadi sebahagian dalam pemasangan industri dron seumpama *feeder*, dengan izin, tetapi Kerajaan Negeri ingin mengambil langkah berani untuk Selangor membangunkan dron sendiri.

75. Industri dron bukan sahaja terbatas kepada penggunaan mengambil gambar ataupun video secara rekreasi, tetapi mempunyai peluang penggunaan yang semakin berkembang dalam industri pertanian pintar, industri pembinaan bagi menilai keselamatan bangunan dan penyelenggaraan, logistik, serta aspek keselamatan dan pertahanan.

76. Hasrat ini adalah untuk memposisikan Selangor sebagai pusat pembangunan dron utama di Asia Tenggara dengan membangunkan teknologi dron yang sudah pasti mampu mempunyai membawa nilai positif kepada jaringan sokongan. Kita sudah mempunyai syarikat di Selangor seperti Aerodyne yang terkenal di persada dunia dalam bidang penilaian dan perisian dron.

77. Kini, bidang hardware harus diteroka supaya Selangor tidak menjadi sekadar *bit-part-player* tetapi *main player* dalam industri pembinaan dron melalui kerjasama syarikat antarabangsa Turkish Aerospace (TUSAS) dengan anak syarikat Kerajaan Negeri iaitu SELATI, dan untuk maksud ini, **RM2 juta** akan diperuntukkan.

Selangor Jobs and Skills Council – Majlis Kemahiran dan Pekerjaan Selangor

78. Kerajaan Negeri telah mengorak langkah menawarkan program TVET bernilai tinggi menerusi *Selangor Technical Skills Development Centre (STDC)* melalui modul yang dibangunkan dengan kerjasama syarikat teknologi tinggi seperti Apple, Festo, Siemens, dan Dassault Systemes.

79. Misalnya, Selangor menjadi satu-satunya negeri di Asia Tenggara yang diiktiraf sebagai pusat latihan yang ditauliah Apple bagi latihan modul *Swift coding* untuk platform iOS.

80. Antara komitmen utama pentadbiran ini adalah untuk menawarkan sebanyak 100,000 peluang pekerjaan bergaji tinggi dalam 5 bidang yang merupakan fokus negeri seperti makanan dan minuman, elektrik dan elektronik, sains hayat, pengangkutan, serta mesin dan peralatan dalam tempoh 5 tahun.

81. Tambahan kepada itu, negeri ini harus memanfaatkan sepenuhnya peluang pekerjaan dalam 21 industri yang telah direncanakan dalam Pelan Induk Perindustrian Baharu (NIMP 2030) di bawah Kementerian Pelaburan, Perdagangan, dan Industri oleh Menteri MITI baharu iaitu seperti aeroangkasa, peralatan perubatan, automotif, rel, digitalisasi, serta farmaseutikal.
82. Antara cabaran utama yang dialami oleh pelabur tempatan dan luar negara dalam pertemuan saya dengan mereka adalah kekurangan pekerja yang mempunyai kemahiran khusus dalam beberapa industri yang sedang membangun.
83. Bagi mencari solusi kepada cabaran ini, Kerajaan Negeri akan menubuhkan Selangor Jobs and Skills Council bagi
- i) Menggerakkan kerjasama antara universiti, pekerja, dan industri
 - ii) Mengenalpasti peluang pekerjaan sedia ada serta merancang pekerja yang akan diperlukan dalam bidang tertentu mengikut sektor pelaburan yang dalam proses kelulusan
 - iii) Meningkatkan produktiviti pekerja di Selangor
 - iv) Membolehkan rakyat Selangor memanfaatkan pekerjaan sedia ada dan peluang pekerjaan yang akan diwujudkan melalui padanan pekerjaan, peluang latihan teknikal dan vokasional.

84. Tekad pentadbiran ini adalah untuk mengkoordinasi dengan lebih ketat dan tersusun dengan menggerakkan seluruh kekuatan negeri bagi mengadakan kerjasama dengan sektor swasta, sektor pendidikan, serta meneroka peluang yang boleh dimanfaatkan oleh pekerja yang lebih berumur dalam keadaan negeri Selangor telah ditakrifkan sebagai masyarakat menua.

85. Bagi menubuhkan Selangor Jobs and Skills Council, sebanyak **RM1 juta** akan diperuntukkan.

SELANGOR INTERNATIONAL BUSINESS SUMMIT (SIBS) DAN SELANGOR AVIATION SHOW

86. Setelah 7 kali dianjurkan, **Selangor International Business Summit (SIBS) 2023** yang diadakan pada 19 hingga 22 Oktober yang lalu telah mencatatkan beberapa rekod, khususnya 56,321 pengunjung, iaitu yang paling ramai, serta potensi transaksi sebanyak 176% lebih tinggi berbanding tahun lalu, iaitu sebanyak RM4.9 bilion melalui 32 Perjanjian Persefahaman.

87. Bagi tahun hadapan, pihak Invest Selangor selaku Agensi Promosi Pelaburan utama negeri Selangor akan memulakan transisi SIBS daripada program tahap negara kepada program pelaburan utama rantau Asia Tenggara.

88. SIBS akan ditambah nilainya dengan industri ekonomi kreatif serta meraikan kepelbagaian budaya yang merupakan kekuatan Asia Tenggara, dan untuk menjayakan SIBS ke-8, **RM20 juta** akan diperuntukkan.
89. Bagi **Selangor Aviation Show** pula, edisi tahun 2023 telah menerima penyertaan 109 syarikat termasuk syarikat luar negara seperti Amerika Syarikat, Jepun, Australia, Kazakhstan, Perancis, dan Korea Selatan, dengan seramai 19,217 pengunjung.
90. Tambahan kepada itu, sebanyak 28 Perjanjian Persefahaman dengan nilai RM823 juta telah dimeterai terutamanya dalam bidang Penerbangan Perniagaan dan Penerbangan Am.
91. Dengan mengambil iktibar edisi sebelum ini termasuk pertunjukan udara negara lain seperti di Farnborough, Dubai, ataupun Paris Airshow, mulai tahun 2024, Selangor Aviation Show akan dianjurkan setiap dua tahun dengan memberi fokus kepada sektor keselamatan, pertahanan, serta *business aviation* dan pembangunan dron negeri Selangor, dan untuk ini, sebanyak **RM8 juta** akan diperuntukkan.

'SELANGOR LAB PARTNERSHIP PROGRAM' BAGI PEMBANGUNAN SEKTOR SAINS HAYAT

92. Sebagai salah satu daripada 5 sektor utama di negeri Selangor, sektor Sains Hayat akan digerakkan melalui kerjasama kolaborasi antara Institusi Pengajian Tinggi, Institusi Penyelidikan tempatan dan pemain industri.
93. Kerajaan Negeri melalui Invest Selangor telah mengenalpasti Universiti Selangor dan Universiti Putra Malaysia yang akan memulakan Lab Partnership Program dengan penyertaan 10 syarikat swasta serta 6 Institusi Pengajian Tinggi serta Institusi Penyelidikan.
94. Melalui inisiatif ini, pelabur dan syarikat yang berminat dapat memanfaatkan kemudahan seperti makmal bagi penyewaan peralatan serta perkhidmatan analisa, latihan teknikal, serta kolaborasi penyelidikan dalam bidang alat perubatan, farmaseutikal, bioteknologi dan produk kosmetik serta penjagaan diri.

1.2 SISTEM PERKHIDMATAN KERAJAAN

Lembah Klang Raya

Tuan Speaker,

95. Negeri Selangor merupakan satu-satunya negeri yang mempunyai tiga Pihak Berkuasa Tempatan yang bertaraf Bandaraya, iaitu Petaling Jaya, Subang Jaya dan juga Shah Alam.
96. Dan Majlis Perbandaran Klang telah menepati kriteria untuk dinaiktaraf daripada Majlis Perbandaran kepada Majlis Bandaraya apabila diperkenan kemudian oleh DYMM Tuanku Sultan Selangor.
97. Ini akan menjadikan Selangor mempunyai sebanyak empat Majlis Bandaraya yang bermula dari Petaling Jaya, ke Subang Jaya dan Shah Alam, dan kemudian ke Klang, dan empat PBT ini terletak di dalam dua Daerah, iaitu Petaling dan juga Klang.
98. Menurut Jabatan Perangkaan Malaysia (DOSM), Daerah Petaling mempunyai 2.3 juta penduduk, manakala Daerah Klang mempunyai 1.1 juta penduduk, dan ini menjadikan keempat-empat Bandaraya mempunyai 3.4 juta penduduk. Ini bermakna hampir 11% penduduk di Malaysia menetap di empat PBT ini, dan hampir 50% daripada keseluruhan penduduk di Selangor menetap di 4 PBT ini.

99. Kebanyakan industri-industri utama di Selangor juga telah bertapak di sini sekian lama dan menyumbang kepada kemajuan kawasan-kawasan ini.

100. Antara cabaran yang bakal dihadapi adalah kebijakan masyarakat menua, serta aspek seperti kualiti perkhidmatan PBT, pengangkutan awam, rejuvenasi kawasan kediaman dan komersial sedia ada, isu tanah pegangan pajakan yang hampir matang terutamanya di Petaling Jaya, kesemua ini harus ditangani bagi mewujudkan persekitaran yang kondusif dan berdaya huni bagi semua, khususnya generasi akan datang.

101. Dengan tekad mencari solusi kepada dasar-dasar ini, dan setelah meneliti pengalaman seperti Greater London Authority, Liverpool City Region, serta Tokyo Bay Area yang melibatkan Tokyo, Chiba, Saitama dan Kanagawa, Kerajaan Negeri akan mewujudkan pentadbiran Lembah Klang Raya yang meliputi satu sistem pentadbiran bagi keempat-empat PBT di Petaling Jaya, Subang Jaya, Shah Alam, dan Klang dengan memperkenalkan Enakmen Lembah Klang Raya.

102. Lembah Klang Raya dibangunkan dengan tujuan seperti berikut:

1. Mewujudkan pentadbiran yang lebih lancar dan responsif bagi penduduk serta komuniti perniagaan termasuk menyeragamkan proses permohonan perniagaan, pelesenan, dan kelulusan
2. Proses rejuvenasi bandar-bandar matang.

3. Menjadi 'test bed' bagi pentadbiran kerajaan digital dengan membina sistem digital twin Lembah Klang Raya bagi membolehkan simulasi seperti pengurusan trafik, bencana, proses pembangunan termasuk reka bentuk bangunan dan kebenaran merancang
4. Mempercepatkan transisi daripada penggunaan kenderaan peribadi kepada pengangkutan awam
5. Mengoptimumkan sumber kerajaan dan menghapuskan pertindihan
6. Mewujudkan pentadbiran lokaliti pertama yang mesra warga emas, orang kelainan upaya, mesra kanak-kanak, serta menjayakan hasrat Low Carbon City pertama Malaysia.

103. Bagi memulakan proses ini, sebanyak **RM2 juta** akan diperuntukkan.

Suruhanjaya Perkhidmatan Pihak Berkuasa Tempatan

104. Pentadbiran ini sentiasa bersikap terbuka terutamanya dengan cadangan dan kritikan yang konstruktif terutamanya dari segi kualiti mutu perkhidmatan yang disampaikan kepada rakyat.
105. Selangor mempunyai jumlah penduduk paling ramai di Malaysia yang kini sudah mencecah 7 juta. Antara cabaran utama urbanisasi adalah aspek seperti kepesatan penduduk, pengurusan sisa pepejal, penyelenggaraan jalan, pembersihan longkang dan persekitaran.

106. Selain mewujudkan bandar yang berdaya huni dan mampan di setiap Pihak Berkuasa Tempatan, saya ingin melihat negeri Selangor menjadi negeri yang paling bersih persekitarannya. Pengurusan sisa harus diperkukuhkan dan kita tidak boleh ambil sikap leka. Orang yang membuang sampah secara tidak bertanggungjawab akan diambil tindakan.
107. Pada tahun hadapan, pentadbiran ini mencadangkan penubuhan Suruhanjaya Perkhidmatan Pihak Berkuasa Tempatan bertujuan untuk meningkatkan perkhidmatan Pihak Berkuasa Tempatan di Selangor, termasuk tempoh respon kepada aduan rakyat dalam tempoh 24 jam.
108. Proses pembentukan Suruhanjaya Pihak Berkuasa Tempatan akan melibatkan para Ahli Dewan Negeri dan dibahaskan di dalam dewan ini, dan dijangka dibentuk pada suku ketiga tahun 2024.

Pengukuhan Selangor Implementation and Performance Monitoring Unit (SIAP)

109. Sepertimana Kerajaan ini membuktikan prinsip '*walk the talk*' dengan melaksanakan Janji 100 Hari dalam tempoh 76 hari, pentadbiran ini berhasrat meneruskan komitmen untuk melaksanakan dengan sebaik-baiknya tekad yang dirancang sama ada penguatkuasaan ekonomi ataupun program pemberdayaan rakyat.

110. Peranan Selangor Implementation and Performance Monitoring Unit akan diperkasa termasuk pembangunan Sistem Pengurusan Projek yang lebih efisien serta membolehkan pelaporan secara berkala yang lebih kerap, termasuk dengan penambahan pegawai, dan untuk ini, **RM1 juta** diperuntukkan bagi tahun 2024.

SISTEM E-PELELONG, TENDER, SMART DOCKET NEGERI SELANGOR

111. Sebagai langkah menjadikan sistem pengurusan dan perekodan lelong, Kerajaan Negeri akan membangunkan sistem e-pelelong bagi memudahkan proses permohonan dan pembaharuan lesen pelelong, serta mengoptimumkan urusan lelongan yang akan dilaksanakan bermula pertengahan tahun 2024 di peringkat Pejabat Daerah dan Tanah Negeri Selangor dan Mahkamah Tinggi.
112. Tambahan kepada itu, satu sistem Tender Dalam Talian bagi menguruskan dokumen sebut harga dan tender antara Kerajaan Negeri dan syarikat yang berurusan dengan negeri sebagai usaha menaiktaraf proses tender dan perolehan berpusat yang akan beroperasi pada tahun hadapan.
113. Selain itu, Sistem Smart Docket Selangor yang telah dibangunkan bagi menguruskan industri bahan batuan bermula dengan proses permohonan sehingga pemantauan akan diperluaskan di peringkat Pejabat Tanah dan Galian Negeri Selangor, dan untuk ini, **RM6 juta** akan diperuntukkan dan akan dibiayai oleh anak syarikat Kerajaan Negeri iaitu Kumpulan Semesta Sdn. Bhd.

1.3 KAWASAN PERINDUSTRIAN BAHARU & TAMAN PERINDUSTRIAN MAMPAN

IDRISS

114. Pembangunan Serantau Bersepadu di Selatan Selangor *atau Integrated Development Region in South Selangor – (IDRISS)* merupakan antara kawasan utama yang ingin digerakkan oleh Kerajaan Negeri dengan kerjasama pihak swasta yang melibatkan daerah Sepang dan Kuala Langat.
115. Sehingga kini sebanyak **(13) projek** dengan anggaran jumlah keluasan pembangunan keseluruhan seluas 17,398.56 ekar telah mendapat kelulusan Kerajaan Negeri untuk disenaraikan di bawah pembangunan IDRISS.
116. Tambahan kepada itu, YAB Perdana Menteri telah mengumumkan bahawa proses '*Request for Proposal*' pembangunan Pelabuhan Ketiga di Pulau Carey bagi syarikat-syarikat yang berminat telah bermula.
117. Kerajaan Negeri berpendirian bahawa Pelabuhan Ketiga Pulau Carey bukan lagi satu pilihan tetapi satu kewajipan bagi memastikan kapasiti pengurusan pelabuhan dapat dipertingkatkan dan menjadikan Malaysia dan Selangor sebagai pelabuhan utama di Asia Tenggara.

118. Dan Kerajaan Negeri ingin memainkan peranan aktif dalam pembangunan Pelabuhan Pulau Carey melalui anak-anak syarikat dan bukannya terbatas di peringkat pengurusan tanah.
119. Kerajaan Negeri melalui agensi serta Pihak Berkuasa Tempatan berikhtiar untuk memudahcara kemasukan pelabur tempatan dan luar negara yang ingin bertapak di Selangor ataupun meluaskan fasiliti pembuatan dan kilang di IDRIS.

Selangor Aero Park (SAP)

120. Selangor Aero Park merupakan taman perindustrian aeroangkasa pertama berkonsepkan hijau dan disenaraikan sebagai salah satu projek di dalam IDRIS.
121. Taman perindustrian ini akan memberi fokus kepada industri berkaitan aeroangkasa seperti *maintenance, repair and overhaul* (MRO), pemasangan dan pembuatan, pusat kecemerlangan untuk latihan penerbangan dan pekerja mahir, pusat kajian dan pembangunan bagi penerbangan hijau, pusat kawal selia berpusat untuk menempatkan semua badan kawal selia penerbangan, kawasan gudang dan logistik serta infrastruktur umum bersepadu.

122. Dengan lebih 62% industri aeroangkasa yang sudahpun bertapak di Selangor, pembangunan Selangor Aero Park yang mampan dan berhasrat menepati piawaian Environmental, Social & Governance (ESG) mampu menjadikan Selangor sebagai negeri utama dalam bidang aeroangkasa di rantau Asia Tenggara, dan kos pembangunan projek ini akan dibiayai oleh anak syarikat Kerajaan Negeri iaitu MBI.

MANAGED INDUSTRIAL PARK (MIP)

123. Dalam usaha menyediakan kawasan perindustrian yang kondusif bagi keperluan para pelabur, Kerajaan Negeri menggalakkan pembukaan kawasan Perindustrian baru yang berkonsepkan *Managed Industrial Park (MIP)* yang mampan.
124. Sehingga kini sebanyak enam cadangan projek pembangunan kawasan perindustrian telah mendapat pengiktirafan sebagai Kawasan Perindustrian Berkonsepkan Managed Industrial Park (MIP) oleh Kerajaan Negeri di Negeri Selangor dengan jumlah keluasan 3,383.85 ekar, iaitu satu di daerah Kuala Langat, dua di daerah Gombak, dan satu di daerah Klang.

125. Kerajaan Negeri melalui Invest Selangor akan meneruskan usaha menggalakkan lebih ramai pemaju hartanah membangunkan kawasan perindustrian baharu yang berkonsepkan *Managed Industrial Park (MIP)* serta menjalankan retrofitting kawasan perindustrian lama dengan fasiliti dan keperluan mampan dengan insentif khas yang akan dijayakan melalui kerjasama Invest Selangor dan Malaysia Investment Development Authority (MIDA).

IOT Enabled Industrial Park (“IEIP”)

126. Antara isu yang dihadapi oleh pengusaha kilang di dalam taman perindustrian adalah kapasiti liputan jalur lebar terutamanya bagi pengusaha fasiliti dalam industri teknologi tinggi.
127. Pada tahun lalu, Kerajaan Negeri telah memperuntukkan RM6 juta di bawah Jalur Lebar Industri Selangor bagi menyediakan fasiliti jalur lebar berkelajuan tinggi, dan pada tahun hadapan, sebanyak RM6 juta akan disediakan melalui MBI bagi melengkapkan kawasan perindustrian baharu dan sedia ada dengan perkhidmatan jalur lebar untuk terus memantapkan infrastruktur telekomunikasi di Selangor khususnya di kawasan industri.

1.4 PENGANGKUTAN AWAM

KAJIAN PERALIHAN KE PENGANGKUTAN AWAM NEGARA SERTA NEGERI SELANGOR

128. Kerajaan Negeri mempunyai hasrat untuk menggalakkan lebih ramai penduduk di Selangor untuk menggunakan pengangkutan awam seperti bas, rel, dan basikal dan tidak perlu bergantung kepada pengangkutan kereta persendirian terutamanya kereta enjin pembakaran bahan api.
129. Tambahan kepada itu, sistem pengangkutan awam negara serta negeri Selangor perlu beralih kepada sistem yang menggerakkan manusia dan bukannya sistem yang menggerakkan kereta.
130. Projek-projek infrastruktur terutamanya jaringan rel dan bas mampu menawarkan peluang pekerjaan, bukan sahaja pada peringkat pembinaan infrastruktur, tetapi juga sepanjang jangka hayat pengoperasian projek terutamanya dari segi penyelenggaraan.
131. Dengan tekad untuk menyeimbangi pembangunan bandar dan luar bandar, serta membuka peluang ekonomi di Pantai Barat Selangor, Kerajaan Negeri berhasrat untuk membangunkan Jajaran Rel Kita Selangor dari Klang ke Kuala Selangor, Tanjong Karang, dan Sabak Bernam, serta meneroka potensi jajaran sedia ada yang belum dibina iaitu dari Kuang ke Kuala Selangor.

132. Jajaran Rel Kita Selangor di kawasan Pantai Barat dapat membangunkan kawasan Kapar, Jeram, Kuala Selangor, Tanjong Karang, Sekinchan, Sabak sehingga ke sempadan negeri Perak termasuk dengan pembukaan perbandaran baharu di jajaran ini.
133. Bagi memulakan proses ini, Kerajaan Negeri akan memperuntukkan **RM3 juta** untuk melaksanakan kajian kebolehlaksanaan yang akan mengambil kira aspek perkhidmatan, landasan, jenis lokomotif, ketersambungan kepada jajaran sedia ada serta sistem sokongan bagi memastikan penggunaan stesen adalah optimum yang tidak memakan kos yang tinggi.

MOBILITI SELANGOR

134. Bagi menawarkan solusi kepada keterhubungan *first mile* dan *last mile*, Kerajaan Negeri menyedari bahawa penting untuk mewujudkan akses yang selesa di antara stesen bas dan tren kepada kawasan awam.
135. Pada tahun ini, Kerajaan Negeri telah bekerjasama dengan beberapa pengendali perkhidmatan '*demand-responsive transit*' (DRT) yang menggunakan van dan bas mini terutamanya di kawasan yang lebih padat dengan memfokuskan Bas Smart Selangor bagi laluan utama serta perjalanan yang lebih panjang.

136. Usaha mengoptimumkan penggunaan Bas Smart Selangor serta penambahan van serta bas mini melalui perkhidmatan DRT mengikut laluan yang akan dikenalpasti di semua Pihak Berkuasa Tempatan akan dikukuhkan dengan peruntukan sebanyak **RM5 juta** pada tahun 2024.
137. Laluan pejalan kaki yang selamat serta selesa yang mengandungi ciri keselamatan, pengudaraan, serta pencahayaan serta fungsi panel solar di atas bumbung pejalan kaki akan dibina tahun hadapan melalui projek rintis Majlis Bandaraya Shah Alam iaitu dari Bangunan Sultan Salahuddin Abdul Aziz Shah ke Pusat Bandar Shah Alam dengan peruntukan sebanyak **RM3 juta**.
138. Kerajaan Negeri sedang menyiapkan proses mengenal pasti lokasi sesuai dan optimum bagi mewujudkan laluan pejalan kaki yang seumpama bagi menggalakkan lebih ramai warga Selangor menggunakan pengangkutan awam.

1.5 INFRASTRUKTUR BERDAYA TAHAN

Kemudahan Utiliti di Pulau Indah

Tuan Speaker,

139. Antara elemen penting yang menjadi keperluan para pelabur selain daripada kesediaan jalan raya yang selesa serta kemudahan jalur lebar berkelajuan tinggi adalah saluran perkhidmatan air bersih dan tenaga elektrik.
140. Bagi membuka peluang yang belum lagi direalisasikan di Pulau Indah, Kerajaan Negeri melalui Air Selangor akan membina jajaran paip dari Bandar Klang untuk disambungkan ke Pulau Indah supaya kawasan seperti Selangor Bio Bay serta kawasan-kawasan perindustrian lain dapat beroperasi pada kapasiti optimum dan menjadi salah satu kawasan perindustrian di Selangor.
141. Usaha ini dianggarkan akan memerlukan kos sebanyak **RM300 juta** dan akan dilaksanakan oleh Air Selangor secara Private Financing Initiative dengan anak syarikat Kerajaan Negeri.

Pembangunan Jalan Raya dan Infrastruktur

142. Kerajaan Negeri berazam merapatkan jurang pembangunan antara daerah dengan meningkatkan jaringan jalan raya yang lebih meluas. Bagi mencapai hasrat ini, Kerajaan Negeri telah meluluskan sejumlah **RM 145 juta** bagi pelaksanaan projek-projek jalan raya pada tahun 2024.

143. Melalui pelbagai rancangan program pembangunan jalan yang diperuntukkan untuk kerja-kerja bukan fizikal di seluruh Negeri Selangor dengan anggaran peruntukan sebanyak **RM16.45 juta**. Kerja-kerja ini termasuk yang juga melibatkan:-

- i. Membaikpulih Cerun Seluruh Selangor (5 juta);
- ii. Menaiktaraf jalan-jalan seluruh Selangor (4.5 juta);
- iii. Kerja-kerja permulaan iaitu pelantikan perunding kajian trafik (0.5 juta);
- iv. Pewartaan Jalan negeri seluruh Selangor (0.6 juta)
- v. Memasang lampu jalan dan lampu isyarat di seluruh Selangor (3.6 juta)
- vi. Meningkatkan aspek keselamatan jalan raya di seluruh Selangor (2.25 juta)

144. Sebanyak RM12.6 juta diperuntukkan bagi kerja-kerja pembinaan Jambatan dan Jejantas iaitu projek-projek yang dalam fasa pembinaan iaitu:-

- i. Membina Jambatan Di Kg. Sungai Buah, Daerah Sepang, Selangor Darul Ehsan;
- ii. Membina Jambatan Di Atas Sungai Serigala, Laluan B44 Jalan Hulu Bernam - Sungai Besar, Hulu Selangor; dan
- iii. Menaiktaraf Jambatan Di Jalan Ara, Bagan Pasir, Tanjung Karang, Daerah Kuala Selangor

145. Selain itu, RM29.9 juta diperuntukkan pada tahun 2024 untuk menampung kerja-kerja pembinaan jalan baharu dan RM68.2 juta untuk memastikan jalan-jalan sedia ada dapat menampung peningkatan aliran trafik semasa dan bagi mengatasi masalah kesesakan di jalan-jalan Negeri.

Antaranya

- i. Menaiktaraf Jalan Di Jalan Bukit Rimau, Daerah Klang –
- ii. Menaiktaraf Laluan B17 (Jalan Reko): Pakej 2 –
- iii. Menaiktaraf Jalan Negeri B148 Jalan Telok Gong –
- iv. Menaiktaraf Jalan Ke SMK Tiram Jaya, Tanjung Karang, Kuala Selangor ; dan
- v. Menaiktaraf Jalan B44, Jalan Sg Panjang Dari Persimpangan Jalan Kuala Selangor – Telok Intan ke Parit Empat Timur, Daerah Sabak Bernam

146. Bagi memastikan jalan negeri diselenggara mengikut peningkatan penggunaan, Projek Turapan Mega telah dilaksanakan tahun ini dengan peruntukan **RM50 juta**.

Jabatan Pengairan dan Saliran (JPS), Projek Tebatan Banjir, Projek Lembangan Sungai, Pembangunan Pantai.

147. Dalam memastikan pengurusan pengairan, saliran dan sumber air di Selangor kekal teratur dan berkesan, Kerajaan Negeri memperuntukkan RM 68 juta bagi Jabatan Pengairan dan Saliran Selangor untuk tahun 2024.

148. Selain itu, Kerajaan Negeri akan memperuntukkan sebanyak **RM65 juta** (Ringgit Malaysia: Enam Puluh Lima Juta) yang merangkumi Pembangunan Projek Tebatan Banjir, Pembangunan Sistem Saliran, Pembangunan Lembangan Sungai, Pembangunan Sumber Air dan Hidrologi, Pengurusan Saliran Mesra Alam dan Pembangunan Pantai dengan bilangan program sebanyak 103.

149. Kerajaan Negeri juga akan bekerjasama rapat dengan Kerajaan Persekutuan bagi menyelaraskan dan mempercepat pelaksanaan Projek Tebatan Banjir di Selangor yang dianggarkan berjumlah RM3 bilion termasuk projek tebatan banjir seperti Sungai Langat Fasa 2 di bawah Kerajaan Persekutuan.

Projek Selangor Penyayang (PSP)

150. Kerajaan Negeri telah menggerakkan inisiatif Projek Selangor Penyayang (PSP) bermula tahun 2022 dengan hasrat meningkatkan kualiti fasiliti awam sedia ada selain membina prasarana baharu.

151. Sehingga kini, sebanyak 626 projek di 56 kawasan Dewan Negeri Selangor, termasuk usaha mengecat pangsapuri kos sederhana dan kos rendah serta memberi nafas baharu di kawasan persekitaran penduduk.

152. Pada tahun hadapan, Projek Selangor Penyayang akan diteruskan dengan peruntukan **RM24 juta**, iaitu **RM10 juta** untuk mengecat dan memperbaiki fasiliti pangsapuri kos rendah dan kos sederhana yang melebihi 15 tahun, serta **RM14 juta** dengan RM250,000.00 bagi setiap 56 kawasan Dewan Negeri Selangor.

Penggunaan 10% Rizab Tambahan Pihak Berkuasa Tempatan bagi Infrastruktur Fizikal

153. Selain daripada peruntukan dan usaha Kerajaan Negeri bagi membina ataupun membaikpulih infrastruktur awam, untuk tahun 2024 Kerajaan Negeri membuat ketetapan khas bahawa setiap Pihak Berkuasa Tempatan akan menggunakan 10 peratus dari rizab kewangan khusus buat tujuan membaik pulih infrastruktur serta fasiliti awam.

154. Ketetapan khas ini adalah tambahan kepada perbelanjaan yang telah ditentukan untuk tahun hadapan.

155. Perbelanjaan ini perlu difokuskan kepada kemudahan fizikal seperti jalan raya, stesen pengangkutan, elemen keselamatan, fasiliti sukan, saluran air seperti kolam takungan serta kebersihan kawasan supaya tahap persekitaran setiap PBT, tidak kira bandar atau luar bandar, dapat diperbaiki bagi kemaslahatan rakyat.

Pembangunan Infra Luar Bandar - RM 4 juta

156. Dalam merencana agenda pembangunan negeri, Kerajaan Negeri sentiasa menitikberatkan nilai **inklusiviti** agar tiada sesiapapun yang ketinggalan seiring dengan asas **Ekonomi Madani**.

157. Sehubungan dengan itu, Kerajaan Negeri akan memberi **keutamaan** kepada **projek intervensi** untuk **membaik pulih** dan **menaiktaraf infrastruktur usang dan daif** khususnya balai-balai raya, dewan orang ramai dan kemudahan awam yang lain di samping membantu dalam **penyediaan pusat komuniti dan ameniti sosial** termasuklah kemudahan **infrastruktur digital** dan **liputan jalur lebar percuma** yang **berkualiti** untuk manfaat warga desa pelbagai lapisan umur, daripada kanak-kanak, belia sehingga orang dewasa.

158. Bagi terus **meningkatkan ketersambungan (*connectivity*)** antara bandar dan luar bandar serta antara desa, Kerajaan Negeri akan terus bekerjasama dengan Kementerian Kemajuan Desa dan Wilayah untuk meningkatkan liputan jalan berturap, menambah lampu jalan solar dan memulakan projek rintis pembinaan panel solar bagi bekalan elektrik di desa.

159. Bagi tujuan ini sebanyak **RM 4 juta** akan diperuntukkan bagi pelaksanaan projek-projek selenggara kemudahan awam desa dan baik pulih jalan-jalan luar bandar.

1.6 KETERJAMINAN MAKANAN

Meningkatkan Bekalan Makanan

160. Kerajaan Negeri akan sentiasa bekerjasama dengan Kerajaan Persekutuan untuk melaksanakan Program Pengukuhan Keterjaminan Makanan pada tahun 2024. Di Selangor, Kerajaan Negeri akan mengukuhkan kesediaan stok makanan terutamanya bekalan beras, ikan, dan daging bagi persediaan menghadapi sebarang situasi perubahan di rantau ini ataupun luar negara sama ada akibat faktor perubahan iklim ataupun geopolitik.

161. Sebanyak RM40 juta akan diperuntukkan dengan kerjasama Perbadanan Kemajuan Pertanian Selangor (PKPS), iaitu RM20 juta daripada Kerajaan Negeri dan baki RM20 juta daripada PKPS. Usaha ini dijangka dapat mempertingkatkan bekalan makanan antara tiga hingga enam bulan.

162. PKPS juga akan menggunakan template penanaman padi yang terbukti dapat meningkatkan hasil penuaian sehingga dua kali setahun ke kawasan lain di Selangor serta negeri lain supaya keterjaminan makanan Selangor dapat ditingkatkan.

Keterjaminan Makanan

163. Pembangunan projek Klusterisasi Tanaman dan produk hiliran bagi setiap daerah di Selangor adalah salah satu dasar untuk mempelbagaikan bekalan makanan seperti kelapa, padi, pisang, melon, dan sayuran, sekaligus mengurangkan kebergantungan kepada import makanan dari luar negara.

164. Kini tiba masanya untuk Selangor menjadi negeri yang menerajui penggunaan teknologi baharu pintar dalam bidang pertanian dengan mengambil kira batas tanah baharu yang dapat digunakan untuk tujuan pertanian.

165. Teknologi seperti hidroponik, akuaponik, serta penanaman vertikal menggunakan teknologi *artificial intelligence* (AI) penting untuk menarik minat pelabur tempatan dan luar negara supaya dapat menawarkan peluang pekerjaan dalam bidang pertanian.

166. Bagi tujuan ini, RM10 juta akan diperuntukkan.

Projek Industri Hiliran Hasil Laut & Agro Makanan Sungai Lang Di Bawah Pembangunan Kawasan Sabak Bernam (“SABDA”)

167. Sabak Bernam Development Area ataupun SABDA merupakan satu antara tiga wilayah ekonomi baharu yang telah dikenalpasti oleh Kerajaan Negeri yang mempunyai potensi untuk diperkembangkan dari segi penguatkuasaan ekonomi serta model bandar tersusun. Fokus utama SABDA adalah untuk keterjaminan makanan serta logistik bagi memanfaatkan lokasi ini sebagai pintu masuk utara Selangor dan menghubungkan negeri Perak.

168. Projek Industri Hiliran Hasil Laut & Agro Makanan Sungai Lang akan memberi peluang kepada industri ladang ternakan ikan serta penyediaan fasiliti pemprosesan hasil laut dengan teknologi tinggi supaya dapat meningkatkan pengeluaran makanan laut tempatan.

169. Usaha ini dianggarkan dapat menawarkan 3,000 peluang pekerjaan bagi komuniti tempatan dengan kos fasa pertama sebanyak RM76 juta dengan kerjasama Lembaga Kemajuan Ikan Malaysia (LKIM), termasuk menaiktaraf jeti sedia ada dengan fasiliti pelabuhan pendaratan moden serta kilang pemprosesan hasil laut.

Kompleks Pendaratan Hasil Laut Sekinchan di bawah SABDA

170. Tambahan kepada itu, Kompleks Pendaratan Hasil Laut Projek Kompleks Pendaratan Hasil Laut Sekinchan akan meningkatkan pengurusan kapasiti bot-bot nelayan yang akan membolehkan kompleks ini mempunyai fasiliti kawasan penjualan ikan, gudang pembungkusan, bilik penyejuk beku, bengkel membina dan menyelenggara bot.

171. Usaha ini dijangkakan akan mempunyai nilai positif dalam mengembangkan aktiviti-aktiviti eko-pelancongan di kawasan Sekinchan, dan usaha ini akan digerakkan oleh MBI.

1.7 SUKAN

Pembangunan Sukan, Anak Muda dan RiDE

172. Kerajaan Negeri meletakkan sasaran untuk mengembalikan kegemilangan pasukan Merah Kuning dalam sukan bola sepak dan arena sukan tanah air.

173. Untuk merealisasikan impian tersebut, Kerajaan Negeri akan menyokong penuh kepimpinan DYTMM Raja Muda Selangor sebagai Presiden FAS dan SFC serta Majlis Sukan Negeri Selangor (MSNS).

174. Kerajaan Negeri memperuntukkan **RM10 juta** bagi pasukan SFC dan **RM8 juta** bagi MSNS. Ini adalah sebagai titik tolak misi menjuarai Liga Super, Piala Malaysia dan Kejohanan SUKMA menjelang tahun 2025.

175. Selain itu, program Roda Darul Ehsan (RiDE) yang sebelum ini difokuskan kepada industri p-hailing dengan bantuan kewangan dan caruman KWSP akan dipanjangkan untuk turut meliputi pemandu e-hailing dengan peruntukan **RM1 juta**.

176. Pemerksaan generasi muda dan belia melalui aktiviti-aktiviti pembangunan kepimpinan serta pengembangan kapasiti akan digerakkan oleh Kerajaan Negeri melalui sinergi MSNS dan Jawatankuasa Tetap Pembangunan Modal Insan. Ini sebagai satu langkah untuk memperkasa pengupayaan generasi muda atau belia dengan merangkum pelbagai pemegang taruh seperti Majlis Belia Negeri Selangor serta entiti-entiti strategik lainnya.

E-Sukan

177. Pada tahun 2014, Kerajaan Negeri telah memulakan usaha dalam bidang e-sukan melalui penganjuran Selangor Cyber Games.

178. Setelah hampir 10 tahun, industri ini telah berkembang dengan begitu pesat dan tidak terhad kepada hanya permainan tetapi satu industri yang bernilai hampir 1.5 bilion Dolar Amerika pada tahun 2022 dan dijangka berkembang kepada lebih 6 bilion Dolar menjelang tahun 2030. Industri ini kini dapat menawarkan pekerjaan kepada pengusaha permainan elektronik, pengoperasian sistem dan industri *coding*.

179. Kerajaan Negeri mengambil keputusan mengiktiraf pemain sukan elektronik sebagai atlet sukan dan akan bekerjasama dengan Kementerian Belia dan Sukan bagi mengembangkan Selangor Cyber Games, menubuhkan Liga E-Sukan di setiap daerah, dan mengukuhkan ekosistem e-sukan.

180. Untuk maksud ini, **RM1 juta** akan diperuntukkan.

1.8 PELANCONGAN

181. Sebagai persediaan menjayakan Tahun Melawat Selangor 2025, beberapa usaha akan dimulakan pada tahun hadapan bagi memposisikan Selangor sebagai destinasi pelancongan utama Malaysia.

182. Pertama, Tourism Selangor selaku agensi pelaksana promosi pelancongan utama negeri akan ditugaskan untuk meneroka pakej pelancongan khas bagi pelancong di Asia serta Eropah.

183. Kedua, kita perlu memanfaatkan pengunjung yang mendarat di Lapangan Terbang Antarabangsa Kuala Lumpur dan Lapangan Terbang Subang dengan menawarkan insentif khusus supaya Selangor tidak menjadi sekadar stopover sebelum pelancong pergi ke negeri lain. Kempen 'Pusing Selangor Dulu' harus menjadi kempen utama dengan kerjasama pengendali pakej pelancongan.

184. Ketiga, ada ruang luas untuk meneroka peluang mendigitalkan kluster-kluster khas di Selangor seperti anjung utara melibatkan Daerah Sabak Bernam hingga Kuala Selangor, serta anjung Selatan di Daerah Sepang dan Kuala Langat.

185. *Virtual tourism* dengan teknologi *digital twin* akan mula dibangunkan pada tahun hadapan.

186. Bagi kesemua usaha ini, **RM3.3 juta** akan diperuntukkan.

187. Selain itu, **Gombak-Hulu Langat Geopark** telah diiktiraf oleh Kerajaan Persekutuan sebagai Geopark ketujuh di negara dan Geopark Kebangsaan pertama di Negeri Selangor.

188. Sasaran pentadbiran ini adalah untuk mendapatkan pengiktirafan UNESCO Global Geopark menjelang tahun 2027.

189. Bagi menjayakan hasrat ini, elemen seperti kajian saintifik, pembangunan prasarana kolektif, serta pembangunan geo-pelancongan perlu digerakkan, dan untuk tujuan ini, **RM2 juta** akan diperuntukkan.

1.9 INDUSTRI HALAL

Tuan Speaker,

190. Dalam satu kajian yang dilaksanakan oleh Bank Dunia pada tahun lalu bertajuk 'Islamic Finance and the Development of Malaysia's Halal Economy', mereka mendapati bahawa walaupun ekonomi halal telah menyumbang kepada 7.5% kepada KDNK negara, peluang untuk diteroka dalam industri ini masih jauh dan belum matang.

191. Dan sektor ini bukan sahaja melibatkan sektor makanan, tetapi farmaseutikal, kosmetik, fesyen, pelancongan, serta rekreasi.

192. Namun begitu, Malaysia meletakkan fokus yang besar kepada sektor makanan halal, dan aktiviti sektor ini mencecah RM128.8 bilion pada tahun 2021, dan 28.9% eksport produk halal adalah dalam bidang makanan dan ramuan halal.

193. Kerajaan Negeri mengambil pendirian bahawa ekosistem halal dapat diterokai dengan lebih luas dengan mengambil kira peningkatan populasi beragama Islam terutamanya di negara-negara OIC, dan dijangka bahawa menjelang tahun 2030, populasi belia beragama Islam akan mencecah sehingga 396.9 juta bersamaan 30.7% daripada keseluruhan belia di dunia.

194. Subsektor halal seperti fesyen, farmaseutikal, kosmetik, serta rekreasi perlu diteroka, dan beberapa program berikut akan diusahakan.

195. Pertama, Inovasi Semakan Digital Pantas Pensijilan Halal, serta pembangunan Pangkalan Data yang meliputi maklumat Perusahaan Mikro, Kecil dan Sederhana dalam menceburi bidang halal serta bahan ramuan halal.

196. Kedua, program galakan pensijilan halal.

197. Ketiga, penganjuran Selangor International Halal Convention 2024 dengan hasrat menjadikan Selangor platform utama Nusantara sektor Halal bagi menggerakkan perdagangan dua hala sektor halal. SELHAC 2024 yang akan berlangsung pada Julai 2024 akan memfokuskan usaha kepada inovasi digital halal, rangkaian bekalan logistik halal, dan mempercepatkan pensijilan halal.

198. Untuk kesemua ini, **RM3 juta** akan diperuntukkan.

1.10 USAHAWAN DAN EKONOMI KREATIF

199. Usahawan dalam sektor mikro, kecil dan sederhana merupakan nadi kepada ekonomi Selangor.

200. Dalam era pendigitalan ekonomi yang sedang rancak, Kerajaan Negeri akan meneruskan usaha melahirkan dan memberdaya para usahawan melalui Dana Usahawan Mikro Selangor yang membantu sekurang-kurangnya 100 usahawan untuk memulakan perniagaan.

201. Seterusnya, komuniti usahawan akan dibimbing dengan latihan, promosi, pembangunan serta pengkomersialan produk bukan sahaja untuk berjaya di Selangor tetapi meneroka pasaran di Asia Tenggara.

202. Ketiga, dengan mengambil iktibar daripada pemenang hadiah ekonomi Nobel tahun 2023, Claudia Goldin, apabila beliau mencerap data bermula 200 tahun lalu dan mendapati bahawa para wanita tidak diberi gaji yang sama dengan kaum lelaki dalam bidang yang sama, Kerajaan Negeri berpendirian bahawa harus ada usaha khas bagi menggalakkan lebih ramai wanita menjadi usahawan.

203. Oleh yang demikian, Program Liga Usahawan Wanita akan diperkasakan termasuk program Selangor Youth Community bagi menggalakkan bantuan di peringkat komuniti termasuk peringkat permulaan perniagaan, pengurusan kewangan, pemasaran serta penempatan produk, dengan peruntukan **RM3.3 juta**.

204. Bagi memacu ekonomi kreatif pula, Kerajaan Negeri merancang untuk menambah nilai kepada penggiat industri kreatif yang semakin luas, seperti seni reka bentuk, pereka fesyen, karyawan, pemuzik, serta bidang berkaitan.

205. Industri ekonomi kreatif juga ada ruang untuk diteroka bagi mengembangkan peluang meningkatkan nilai seni budaya dan warisan budaya supaya kekuatan Selangor yang mempunyai pelbagai budaya dapat dijadikan nilai unik yang dapat menjadi tarikan di rantau Asia Tenggara.

206. Bagi tujuan tersebut, sebanyak **RM1 juta** akan diperuntukkan bagi memperkasa industri ekonomi kreatif di Selangor.

207. Selain itu, sebagai langkah memberdaya dan melindungi pekerja dalam sektor konvensional, terutamanya warga emas, orang kelainan upaya, golongan miskin, dan bekas banduan, kursus serta bengkel dan latihan pekerja termasuk penggantian pekerja akan dilaksanakan bersama agensi-agensi kerajaan.

208. Aspek keselamatan kewangan terutamanya persediaan untuk tempoh hidup selepas persaraan akan menjadi antara usaha pendedahan utama melalui kerjasama Human Resource Development Corporation (HRD Corp), Pertubuhan Keselamatan Sosial (PERKESO), Kumpulan Wang Simpanan Pekerja (KWSP), dan untuk ini, **RM500 ribu** akan diperuntukkan.

TERAS KEDUA: Mengangkat Pendidikan Bestari , Menjamin Alam Lestari

“Let us pick up our books and our pens. They are the most powerful weapons”

Malala Yousafzai

Tuan Speaker,

209. Saudari Malala Yousafzai merupakan nama yang tersohor melambangkan kepentingan pendidikan kepada negara bangsa. Beliau merupakan seorang gadis yang menunjukkan keberanian untuk menuntut ilmu ketika dihalang oleh rejim Taliban. Malala yang cekal dan berani, melawan perintah Taliban yang menghalang golongan wanita dari menerima pendidikan. Pada 2012, Malala telah ditembak oleh askar Taliban ketika dalam perjalanan pulang setelah menghadapi peperiksaan.

210. Malala ditembak secara dekat di bahagian kepala. Berpantang maut sebelum ajal, Malala telah diselamatkan dan diberi rawatan khas oleh Kerajaan Britain di England. Malala kemudian dianugerahkan Hadiah Nobel pada 2014 pada usia 17 tahun menjadikan beliau merupakan penerima Hadiah Nobel termuda dalam sejarah.

211. Malala adalah simbol pendidikan sebagai cahaya untuk keluar dari kegelapan dan membentuk masa depan anak muda. Mengambil iktibar dari kisah Malala ini, adalah menjadi keutamaan pentadbiran ini untuk meletakkan pendidikan sebagai agenda utama.

212. Sebagai satu-satunya Menteri Besar yang memegang portfolio Pendidikan di Malaysia, saya bertekad untuk memastikan masa depan anak-anak Selangor terpelihara di bawah pentadbiran Kerajaan Perpaduan.

213. Untuk itu, program pendidikan akan terus diberikan tumpuan pada tahun 2024 dengan peruntukan sebanyak RM94.25 juta disediakan di bawah Jawatankuasa Tetap Pendidikan dan RM 2 juta bagi Jawatankuasa Tetap Modal Insan.

2.1 BANTUAN SEKOLAH NEGERI SELANGOR

214. Program Bantuan Sekolah Negeri Selangor yang telah dimulakan sejak tahun 2009 akan diteruskan pada tahun 2024 dengan peruntukan sebanyak RM26.5 juta.

215. Program Bantuan Sekolah ini merupakan program bantuan kepada sekolah di Negeri Selangor bagi membaik pulih infrastruktur sekolah dan membantu menyediakan persekitaran yang kondusif.

216. Semenjak diperkenalkan, program ini telah menerima sambutan yang sangat tinggi daripada sekolah-sekolah di negeri Selangor. Pada tahun ini sebagai contohnya sebanyak 988 buah sekolah telah diberikan bantuan.

217. Pada tahun 2024, sebanyak RM1.5 juta dari peruntukan tersebut akan diperuntukkan ke dalam Tabung Khas Pemulihan Bencana Infrastruktur Sekolah Negeri Selangor, yang disediakan khusus bagi membaikpulih infrastruktur sekolah yang terkesan akibat bencana.

218. Inisiatif ini yang turut telah dicadang kepada Kementerian Pendidikan Malaysia, diharap boleh menjadi satu inisiatif rentas negeri-kementerian bagi memastikan persekitaran institusi sekolah dapat kembali pulih segera sekiranya terkesan bencana. Kerajaan Negeri Selangor juga berbesar hati sekiranya cadangan ini dapat diangkat oleh Kementerian Pendidikan Malaysia menerusi kejayaan Projek Penyelenggaraan Tandas Sekolah, boleh dipertimbang untuk dikembangkan melalui Tabung Khas Pemulihan Bencana Infrastruktur Sekolah Negeri Selangor secara konsep geran padanan dengan Kerajaan Negeri.

2.2 PEMBUDAYAAN SAINS DAN INOVASI

219. Kerajaan Negeri juga sentiasa memberi perhatian dan komited serta menyokong kepada usaha pemeraksanaan program-program pendidikan seperti STEM dan pembangunan bakat murid di negeri Selangor. Untuk tujuan itu, kerjasama dengan Jabatan Pendidikan Negeri Selangor serta institusi lain-lain di bawah bidang kuasa Kerajaan Persekutuan akan diperkukuhkan.

220. Sebanyak **RM2 juta** disediakan pada tahun 2024 bagi pelaksanaan program-program pendidikan sekolah.

2.3 SARINGAN PERKEMBANGAN KANAK-KANAK

221. Kerajaan Negeri turut memberi keutamaan kepada aspek pendidikan awal kanak-kanak untuk memastikan kanak-kanak mendapat bimbingan dan penjagaan yang secukupnya terutamanya pada peringkat awal.

222. Semasa sidang belanjawan yang lalu, saya telah mengumumkan inisiatif yang diberi nama Iltizam Penjagaan Dan Pendidikan Awal Kanak-Kanak Selangor (IMPAK). Program ini bertujuan untuk memberi peluang kepada pengasuh-pengasuh yang layak untuk mengikuti kursus bagi meningkatkan kemahiran dalam penjagaan atau pendidikan awal kanak-kanak. Justeru itu, pada tahun 2024 Kerajaan Negeri akan mengembangkan program ini dengan memperkenalkan satu lagi inisiatif iaitu Program Saringan Perkembangan (*Developmental Screening*) kepada kanak-kanak berumur antara 3 dan 5 tahun. Program ini adalah merupakan saringan awal bagi mengenalpasti tahap perkembangan kanak-kanak.

223. Program ini adalah bagi mengenalpasti di peringkat awal ciri-ciri dan tahap perkembangan kanak-kanak yang merupakan fasa penting untuk ibu bapa dan guru mengenal pasti potensi kanak-kanak. Program saringan perkembangan kanak-kanak ini adalah untuk mengetahui status perkembangan anak dalam lima bidang utama – Motor Kasar, Motor Halus, Pertuturan dan Bahasa, Perkembangan Kognitif dan Tingkah Laku Sosial/Adaptif.

224. Program ini mensasarkan kanak-kanak berusia tiga hingga lima tahun dari kumpulan B40 supaya bantuan intervensi awal boleh diambil untuk menambah baik pembelajaran dan perkembangan kanak-kanak ini.

225. Ini juga merupakan usaha Kerajaan Negeri bagi membantu mengurangkan waktu janji temu dengan Developmental Paedatrician di hospital kerajaan yang memakan masa antara 2-3 tahun. Sebanyak **RM350 ribu** disediakan bagi tujuan ini.

2.4 PROGRAM TUISYEN RAKYAT SELANGOR (PTRS)

226. Pelaksanaan Program Tuisyen Rakyat Selangor (PTRS) memberi impak yang sangat besar kepada pelajar-pelajar yang bakal menduduki peperiksaan Sijil Pelajaran Malaysia (SPM). PTRS merupakan bantuan pendidikan berbentuk kelas tambahan (tuisyen) kepada para pelajar yang memperoleh keputusan yang sederhana atau lemah dalam pelajaran khususnya untuk mereka yang berasal daripada keluarga berpendapatan rendah.

227. Pada tahun 2023, Menteri Besar Incorporated (MBI) telah dipertanggungjawabkan sebagai agensi pelaksana PTRS. Program ini khusus bagi pelajar Tingkatan 5 yang berjumlah 65 ribu orang di seluruh Negeri Selangor. Kesemua pelajar ini menerima modul bagi enam (6) mata pelajaran iaitu Bahasa Melayu, Bahasa Inggeris, Matematik, Sains, Sejarah dan Matematik Tambahan.

228. Sebanyak 277 buah sekolah terlibat termasuk Maahad Integrasi Tahfiz Selangor (MITS). Sejumlah 1,956 orang guru dan penyelaras telah terlibat dengan kos sebanyak RM7 juta bagi 2023. Selain daripada pemberian modul, peruntukan ini termasuk elaun guru dan makan tengah hari kepada pelajar yang menyertai tuisyen.

229. Bagi tahun 2024, untuk memenuhi sasaran 200 ribu orang pelajar dalam tempoh 5 tahun seperti yang terkandung dalam Tawaran Kita Selangor Kerajaan Perpaduan, selain daripada pelajar Tingkatan 5, pelajar Tingkatan 4 juga akan dilibatkan di dalam PTRS. Ini sekaligus akan menggandakan jumlah keseluruhan pelajar yang terlibat dalam program ini kepada hampir 120 ribu orang pelajar di seluruh Selangor.

230. Justeru, Kerajaan Negeri akan memberi tambahan peruntukan sebanyak RM3 juta kepada MBI sebagai peruntukan PTRS tahun 2024 dan menjadikan jumlah keseluruhan program PTRS tahun 2024 sebanyak **RM10 juta**.

2.5 PEMBANGUNAN MAHASISWA NEGERI SELANGOR

231. Kerajaan Negeri melalui Jawatankuasa Tetap Pendidikan akan mewujudkan Portal berbentuk Profailing Mahasiswa melalui Komuniti Mahasiswa Darul Ehsan (KOMDES) yang dijangka dapat menghimpun perincian seperti latar belakang, pembangunan kompetensi, pencapaian akademik dan kokurikulum dan bakat anak Negeri Selangor dalam membantu melaksanakan program-program pendidikan dan memantau pembangunan kerjaya selepas mereka tamat pengajian.

232. Antara program yang bakal dijalankan secara berkala pada tahun 2024 adalah Jelajah Mahasiswa #KitaSelangor yang akan merangkumi siri jelajah ke Universiti Awam (UA) seluruh Malaysia untuk fasa pertama bagi menerangkan inisiatif-inisiatif pendidikan yang diperkenalkan oleh Kerajaan Negeri. Kerjasama strategik bersama NGO berteras pendidikan seperti Gabungan Pelajar Melayu Semenanjung (GPMS) Negeri Selangor akan direntas untuk menjayakan Jelajah ini sepanjang tahun 2024.

233. Untuk makluman, pelbagai program pembangunan mahasiswa sedang dan telah dijalankan sepanjang tahun 2023 ini antaranya kita telah berjaya mengadakan Konvensyen Mahasiswa Timur Tengah di Jordan, Pertandingan Debat Piala Menteri Besar Selangor, Program Tekad Pendidikan #KitaSelangor, Selangor Research Development and Innovation Expo (SRIE) dan beberapa program lain.

234. Mahasiswa Anak Selangor juga telah diberikan Bantuan Asas Yuran Universiti (BAYU) bagi mereka yang melanjutkan pengajian di UNISEL dan UIS yang dapat membantu meringankan beban kewangan keluarga dalam menampung yuran pengajian mereka. BAYU ini telah memberi manfaat kepada ramai pelajar sejak dilaksanakan pada tahun 2021. Secara keseluruhan, sejumlah lebih kurang RM16 juta diperuntukkan bagi keseluruhan Program Pembangunan Pendidikan Tinggi bagi Tahun 2023.

235. Pada tahun ini juga, sebagai sebahagian daripada manifesto 100 hari pentadbiran Kerajaan Perpaduan di Negeri Selangor, Kerajaan Negeri telah berjaya memperuntukkan sebanyak RM200 ribu berupa Baucar Buku bagi 1,000 orang mahasiswa yang layak daripada keluarga berpendapatan rendah (B40) dan asnaf. Ini bagi menampung keperluan pengajian dan menyuntik semangat mereka untuk terus belajar dan berjaya dalam bidang pengajian masing-masing.

236. Hasil kerjasama strategik dengan pelbagai agensi dan NGO dalam usaha pendataan mahasiswa Selangor yang berkeelayakan, program ini akan diteruskan pada tahun 2024 dengan sasaran dinaikkan kepada 2,000 orang mahasiswa dengan jumlah peruntukan RM400 ribu, dengan dikembangkan kepada semaksimum mungkin Universiti Awam (UA) seluruh Malaysia serta Institusi Pendidikan Tinggi Swasta (IPTS) yang terpilih.

237. Sehubungan dengan itu, sebagai usaha meneruskan dan membangunkan program-program dan projek pembangunan yang memberi manfaat khusus kepada mahasiswa anak Selangor di dalam dan luar negara, Kerajaan Negeri akan memperuntukkan sebanyak RM24.9 juta bagi keseluruhan Program Pembangunan Pendidikan Tinggi dan Pembangunan Institusi Pengajian Tinggi Negeri Selangor.

2.6 Selangor Technical Skills Development Centre (STDC)

238. Pembangunan Pendidikan TVET di Selangor sentiasa diberi perhatian memandangkan keperluan yang tinggi bagi melahirkan pekerja mahir dan berpotensi dalam memenuhi keperluan industri dan ekonomi negara.

239. Pelbagai program ditawarkan melalui pelbagai institusi pengajian antaranya Pusat Pembangunan Kemahiran Teknikal Negeri Selangor (STDC) Kampus Shah Alam dan Kuala Selangor, Universiti Islam Selangor dan beberapa institusi swasta antaranya GE Engineering, TWI Services Sdn. Bhd, Carsome, dan sebagainya.

240. Inisiatif ini disokong dengan penubuhan Pusat Kemahiran Teknologi dan Profesional (STDC) Kampus Shah Alam yang melibatkan jaringan kerjasama industri up-Stream seperti Siemens, Apple, Dassault Systemes, dan Festo menjurus kepada perpindahan teknologi.

241. Tahun 2024 mensasarkan satu kerjasama baharu bersama Siemens iaitu Pembangunan Aplikasi Mendix di Netherlands yang memberi penekanan kepada pembinaan aplikasi tanpa jujukan kod yang kompleks bagi pengurusan *streamline*, kawalan visual dan pengesanan kualiti. Selain itu, satu kerjasama dengan KNX Brussels, Belgium juga akan diteroka memandangkan KNX merupakan pelopor teknologi bagi aplikasi *Building Automation*.

242. Tambahan kepada itu, program SwiftUI Academy bersama Apple, program latihan Digital Twin bersama Dassault Systemes, serta modul latihan *advanced manufacturing* dengan Festo akan diteruskan pada tahun hadapan.

243. Sehubungan dengan itu, sejumlah **RM13.85 juta** di peruntukan untuk Program IKTISASS pada tahun 2024 bagi memastikan pendidikan TVET ini mencapai matlamat melahirkan tenaga kerja mahir sebagai persediaan industri di Selangor melangkah ke arah IR4.0, sekaligus dapat meningkatkan pelaburan asing (FDI) di Selangor.

244. Program-program sedia ada seperti Pensijilan Sijil Kemahiran Malaysia kepada lepasan SPM, tahfiz dan penghuni rumah kebajikan juga masih diteruskan kerana ia sangat membantu golongan tersebut meneruskan pengajian ke peringkat yang lebih tinggi dengan bantuan penuh Kerajaan Negeri Selangor.

245. Bagi menambah nilai STDC supaya para pelatih yang menjalani latihan ini dapat ditawarkan peluang pekerjaan bergaji tinggi, pelatih-pelatih akan diberikan pensijilan daripada Kerajaan Negeri serta industri berkait bermula tahun hadapan.

2.7 PEMERKASAAN INSTITUSI PENGAJIAN TINGGI DI BAWAH KERAJAAN NEGERI

246. Pemerksaan dan Pembangunan Institusi Pengajian Tinggi di bawah kerajaan negeri yang melibatkan Universiti Selangor (UNISEL), Universiti Islam Selangor (UIS) dan Pusat Pembangunan Kemahiran Teknikal Negeri Selangor (STDC) juga merupakan fokus kerajaan negeri dalam mendepani persaingan di peringkat globalisasi dan memenuhi pasaran pekerjaan. Pemerksaan IPT ini merangkumi aspek pentadbiran, pembangunan kapabiliti serta kompetensi tenaga pengajar dan pentadbir, kerjasama industri, fasiliti pengajaran serta pembelajaran dan pembangunan mahasiswa.

247. Oleh itu, bagi Pembangunan Institusi Pengajian Tinggi yang terdiri daripada tiga (3) institusi di bawah Kerajaan Negeri Selangor iaitu UNISEL, UIS dan STDC, Kerajaan Negeri telah memperuntukkan RM9 juta bagi projek naik taraf, membaik pulih dan menambah baik infrastruktur ketiga-tiga institusi ini. Kerajaan Negeri sentiasa komited dalam memastikan mahasiswa mendapat persekitaran yang kondusif sepanjang tempoh pengajian mereka.

248. Ke arah mengukuhkan usaha TVET di Selangor, terutamanya program TVET bernilai tinggi, menjelang tahun 2025, UNISEL akan distruktur semula menjadi **Universiti Industri Selangor yang akan memfokuskan sepenuhnya kepada latihan teknikal dan vokasional** dengan mewujudkan kerjasama strategik dengan industri.

249. Ini bagi menjamin ekosistem pendidikan tinggi Selangor terjalin secara sistematik dengan industri secara menyeluruh dengan mampu menawarkan peluang pekerjaan bergaji tinggi kepada para graduan, sekaligus mengelakkan mismatch antara jurusan yang dipelajari oleh mahasiswa serta bidang pekerjaan yang diceburi.

2.8 HADIAH PENGAJIAN INSTITUT PENGAJIAN TINGGI (HPIPT) SELANGOR

250. Pada tahun 2023, Kerajaan Negeri Selangor menyediakan peruntukan kewangan berjumlah RM3juta bagi melaksanakan insentif Hadiah Pengajian Institut Pengajian Tinggi (HPIPT) Selangor yang memberi bantuan RM1,000 khusus kepada anak - anak Selangor yang melanjutkan pendidikan ke Institut Pengajian Tinggi Awam dan Institut Pengajian Tinggi Swasta (IPTS) yang diiktiraf bermula dari peringkat Sijil Kemahiran Tahap 4, Diploma dan Ijazah Sarjana Muda.

251. Antara syarat kelayakan ialah keluarga berpendapatan RM5,000 ke bawah. Untuk tahun 2024, program ini diteruskan dengan peruntukan **RM3 juta**.

2.9 TABUNG KUMPULAN WANG BIASISWA NEGERI SELANGOR

252. Peruntukan kewangan berjumlah RM9 juta disediakan pada tahun 2023 untuk pembiayaan pendidikan dan disalurkan melalui Tabung Kumpulan Wang Biasiswa Negeri Selangor (TKWBNS) bagi pelaksanaan lima (5) program di bawah Peduli Siswa dan dua (2) Program Khas dalam bentuk pinjaman boleh ubah dan biasiswa. Program-program ini memberi manfaat kepada pelajar bermula daripada peringkat sekolah menengah sehingga ke peringkat pasca-siswazah, di dalam dan luar negara.

253. Antara program baharu yang telah dilaksanakan pada tahun 2023 ialah Pinjaman Boleh Ubah Luar Negara dan Biasiswa YAB Dato' Menteri Besar Selangor kepada anak Selangor yang melanjutkan pengajian di universiti terkemuka.

254. Kerajaan Negeri komited untuk meneruskan program ini untuk memberi peluang kepada anak-anak Selangor melanjutkan pengajian ke Universiti terkemuka dunia.

255. Program pinjaman dan biasiswa yang ditawarkan telah memberikan manfaat kepada kira-kira seramai 29,199 orang sejak tahun 1985 hingga September dengan kos kewangan sebanyak RM421.5 juta.

256. Program ini akan diteruskan pada tahun 2024 dengan implikasi kewangan yang dijangka terlibat adalah sebanyak **RM9 juta**.

2.10 Bantuan Asas Yuran Universiti (BAYU)

257. UNISEL akan menjadi agensi pelaksana bagi menggerakkan inisiatif BAYU ini dengan mensasarkan penerima skim BAYU dari kalangan keluarga M40 dan B40 terutamanya B10. Inisiatif ini memberi bantuan asas yuran dari RM500 hingga RM1,000. Dengan adanya inisiatif ini, ianya dapat mengurangkan beban untuk menyambung pengajian di peringkat tinggi. Disasarkan seramai 2,500 pelajar akan mendapat manfaat dari inisiatif ini.

258. Program BAYU akan diteruskan pada tahun 2024 dengan peruntukan sebanyak RM5 juta.

ALAM SEKITAR

2.12 ALAM SEKITAR DAN PERUBAHAN IKLIM

259. Kerajaan Negeri berhasrat untuk menyediakan kemudahan 1,000 unit stesen pengecasan kenderaan elektrik (EV) dengan peruntukan RM1 juta serta dengan usahasama syarikat swasta seperti Gentari di bawah PETRONAS, Tenaga Nasional Berhad, dan syarikat-syarikat lain.

260. Pentadbiran ini juga akan membangunkan laluan hijau bagi pemasangan stesen pengecas serta kawasan penggantian bateri bagi motosikal yang akan diumumkan dalam masa terdekat.

261. Selain itu, pentadbiran ini juga akan mengorak langkah bagi mempercepat mod pengangkutan rendah karbon dengan memulakan transisi kenderaan rasmi Ahli Majlis Mesyuarat Kerajaan Negeri serta Ketua-ketua Jabatan daripada kenderaan enjin bahan bakar kepada kenderaan elektrik pada tahun hadapan, dengan syarat solusi optimum penggunaan kewangan dapat dicapai bersama penyedia perkhidmatan.

262. Selaras dengan hasrat Kerajaan Negeri untuk menjadi negeri neutral karbon pertama di Malaysia, Bas Smart Selangor serta mod pengangkutan DRT juga akan mula beralih dari bas enjin bahan bakar api kepada bas elektrik dengan penggunaan dua buah bermula Januari 2024, dan peralihan ini akan dilaksanakan secara berfasa sehingga seluruh perkhidmatan Bas Smart Selangor menggunakan perkhidmatan bas elektrik.

Tuan Speaker,

263. Kerajaan Negeri sedar dan mengambil serius isu perubahan iklim dan cuaca ekstrem yang menyebabkan banjir, tanah runtuh serta bencana lain.

264. Bagi mengurangkan impak perubahan iklim, adalah penting untuk mengintegrasikan tindakan jangka pendek dengan usaha jangka sederhana dan panjang dalam meningkatkan daya tahan masyarakat setempat juga perlu diberi keutamaan.

265. Ianya melalui satu dasar khusus yang bakal dibangunkan sebagai rangka kerja bagi menggerakkan dan memberi panduan kepada Kerajaan Negeri, Pihak Berkuasa Tempatan (PBT), Jabatan dan Agensi Negeri, industri, masyarakat setempat serta pihak berkepentingan lain dalam mencapai pembangunan yang berdaya tahan iklim.

266. Justeru itu, Kerajaan Negeri akan memperuntukkan **RM300,000** bagi pembangunan Dasar dan Pelan Tindakan Perubahan Iklim Negeri Selangor yang menumpukan kepada tindakan bagi memperkukuhkan pelaksanaan pembangunan negeri sehingga tahun 2030 dengan mengambil kira pelbagai aspek perubahan iklim khususnya berkaitan adaptasi, mitigasi dan pengurusan risiko bencana iklim bagi memaksimumkan keberhasilan sosio-ekonomi yang saksama dan kelestarian ekosistem.

267. Kerajaan Negeri turut menyasarkan untuk menanam 11 juta pokok menjelang tahun 2026 dalam usaha memulihara dan menghidupkan kembali kawasan hutan yang telah diteroka. Inisiatif ini adalah sebahagian usaha bagi mengekalkan sehingga 31 peratus gazet kawasan Hutan Simpan Kekal. Justeru itu, Kerajaan Negeri menyeru supaya semua Jabatan dan Agensi Negeri, pemain industri, sektor swasta dan korporat, masyarakat serta pihak berkepentingan yang lain untuk mempergiatkan aktiviti penanaman pokok dengan lebih meluas lagi. Justeru itu, bagi merealisasikan sasaran 11 juta pokok ini, Kerajaan Negeri memperuntukkan sejumlah **RM400,000** bagi pelaksanaan program melibatkan penanaman pokok.

268. Kelangsungan kehidupan generasi masa depan dan alam semulajadi amat bergantung bagaimana komuniti hari ini menguruskan sisa pepejal. Kerajaan Negeri ingin menyeru kepada semua untuk menjadi *environmental game changer* dalam menjamin persekitaran yang lebih bersih, hijau dan selamat dengan memaksimumkan kitar semula, meminimumkan sisa berlebihan dan mengurangkan penggunaan. Oleh itu, dalam menggalakkan aktiviti kitar semula di kalangan masyarakat, Kerajaan Negeri bercadang untuk memperbanyakkan lagi **Reverse Vending Machine (RVW)** dan **Pusat Kitar Semula (PKS)** di kawasan tumpuan penduduk dan mewujudkan lebih banyak **tong sampah kitar semula berteknologi tinggi** di kawasan-kawasan awam.

269. Selain itu, Kerajaan Negeri akan mula menawarkan bakul kitar semula tambahan menerusi PBT di kawasan perumahan bagi meningkatkan kitar semula serta mengurangkan kadar pembuangan sampah. Usaha ini akan mula secara rintis di Majlis-majlis Bandaraya pada tahun 2024 dan seterusnya diperluaskan ke Pihak Berkuasa Tempatan lain di seluruh Selangor.

270. Pembuangan E-waste secara tidak terkawal atau jika ia tidak diurus dengan baik boleh memudaratkan kesihatan manusia dan alam sekitar. Oleh itu, Kerajaan Negeri bercadang untuk mengadakan “**E-Waste Recycling Program**” dengan mengadakan usaha sama dengan sektor swasta dan Badan Bukan Kerajaan (NGO) seperti penyertaan dari stesen-stesen minyak, pasaraya besar terpilih dan syarikat/industri di Negeri Selangor.

271. Penyediaan tong-tong kitar semula e-waste akan ditempatkan di kawasan-kawasan tersebut bagi memudahkan orang awam untuk meletakkan sisa buangan e-waste.

272. Pada tahun lalu, Kerajaan Negeri telah menubuhkan Majlis Tindakan Perubahan Iklim Negeri Selangor yang ditugaskan untuk membangunkan dasar negeri. Bagi mengukuhkan persediaan menghadapi ancaman termasuk langkah adaptasi kepada perubahan iklim, Majlis ini akan dinaiktaraf dan dijadikan Pusat Adaptasi Perubahan Iklim Selangor yang bertujuan merangka, menyelaraskan, serta mencadangkan pendekatan baharu yang wajar diimplementasikan supaya setiap daerah di Selangor lebih bersedia menghadapi ancaman perubahan iklim. Untuk maksud ini, **RM800 ribu** diperuntukkan.

2.13 Pemasyhuran Taman Negeri Selangor sebagai Hutan Warisan Diraja Selangor

273. Hutan Warisan Diraja Selangor ini melibatkan kawasan Taman Negeri Selangor seluas 103,000 ha yang merupakan gabungan beberapa buah hutan simpanan kekal. Kawasan ini juga dikenali sebagai Taman Warisan Negeri terletak di daerah Hulu Selangor, Gombak dan Hulu Langat.

274. Pelan Pembangunan Hutan Warisan Diraja Selangor telah disediakan pada tahun 2022 sebagai panduan asas dalam pelaksanaan selama tempoh 5 tahun.

275. Sejumlah RM 520 ribu disediakan pada tahun 2024 untuk pelaksanaan projek pembangunan Hutan Warisan Diraja Selangor ini sebagai Pusat Kecemerlangan Hutan Darat Negeri Selangor. Peruntukan ini adalah meliputi pelaksanaan Majlis Pelancaran Hutan Warisan Diraja Selangor, Mini Ekspedisi Saintifik Biodiversiti dan lain-lain.

2.15 Pemeliharaan dan Pemuliharaan Kawasan Hutan Terosot, hutan Paya Laut dan Pesisir Pantai Negeri Selangor

276. Program Pemeliharaan dan Pemuliharaan Kawasan Hutan Terosot dan Program Pemuliharaan dan Pemeliharaan Kawasan Hutan Paya Laut & Pesisir Pantai merupakan salah satu strategi untuk memperkasa sumber hutan di negeri Selangor. Program ini juga berupaya meningkatkan fungsi dan peranan hutan sebagai kawalan banjir dan menangani kesan perubahan iklim.

277. Sejumlah RM250 ribu diperuntukkan untuk tahun 2024.

Pemasangan Infrastruktur tenaga boleh diperbaharui untuk penjanaan bagi kegunaan sendiri oleh Air Selangor

278. Inisiatif ini adalah sebahagian daripada langkah yang diambil oleh Air Selangor ke arah penggunaan tenaga lestari yang cekap untuk mencapai sasaran sifar bersih pada tahun 2040.

279. Ia juga merupakan inisiatif Air Selangor untuk mendokong Pelan Peralihan Tenaga Nasional (NETR, *National Energy Transition Roadmap*). Pemasangan infrastruktur tenaga lestari seperti panel solar akan dilaksanakan di semua tapak infrastruktur air di bawah pengurusan dan penyelenggaraan Air Selangor.

280. Dengan pemasangan infrastruktur ini, tenaga boleh diperbaharui yang dijana untuk bagi kegunaan sendiri dapat mengurangkan kos operasi Air Selangor serta mengurangkan kos pengeluaran air terawat dan memastikan tarif air dapat dikenakan pada kadar yang munasabah. Selain itu, pemasangan infrastruktur ini dapat membuka peluang pekerjaan mahir yang dianggarkan seramai 1,000 orang bagi memasang dan menyelenggara infrastruktur tersebut.

281. Kos keseluruhan projek dijangkakan berjumlah RM305 juta dengan pengurangan karbon dijangkakan sebanyak 2 juta tan dalam tempoh 30 tahun.

Membangunkan Sultan Idris Shah Green Energy (SISGE) Plant

282. Pembangunan taman tenaga hijau (*Green Eco Park*) ini merangkumi loji sisa kepada tenaga (*Waste-to-Energy*) yang berkemampuan untuk membakar 2,400 tan sampah sehari dan menjana 130.5 megawatts tenaga elektrik melalui pembangunan yang melibatkan 4 fasa secara keseluruhan.

283. Projek ini akan dilaksanakan oleh syarikat milikan MBI iaitu KDEB Waste Management Sdn Bhd yang dijangkakan akan mengoptimumkan kos pengurusan sisa pepejal dengan mengekalkan kualiti dan kebersihan alam sekitar melalui pengurangan kebergantungan kepada tapak pelupusan yang tidak lestari.

284. Di samping itu, ianya dapat menjana nilai tambah daripada sisa pepejal melalui penjana tenaga dan bahan berguna yang boleh diperdagangkan seperti elektrik, haba atau bahan api.

285. Projek ini juga akan menjadikan Selangor setanding dengan negara-negara maju di dalam pengurusan sisa pepejal yang lebih mampan serta menjadikan Selangor sebagai peneraju di dalam menjayakan agenda pembangunan mampan (SDG).

286. Kos keseluruhan projek dijangkakan berjumlah RM4.5 bilion untuk 4 fasa dalam tempoh 10 tahun. Sumber pendanaan adalah menggunakan sumber *Private Finance Initiative* (PFI).

Membangunkan fasiliti kitar semula yang dikenali sebagai Selangor ReCycle Surge

287. Inisiatif oleh KDEB Waste Management Sdn Bhd bagi membangunkan Selangor ReCycle Surge menjadi sebahagian inisiatif bagi menyokong agenda pembangunan mampan melalui pemerksaan amalan kitar semula di Selangor selaras dengan Teras Pemacuan Kelestarian di dalam RS-1.

288. KDEB Waste Management Sdn Bhd menjangkakan akan membina sekurang-kurangnya 1 fasiliti kitar semula berteknologi tinggi di setiap PBT di Selangor. Dengan itu ianya akan mengalakkan inovasi dan penyelidikan dalam pengurusan sisa melalui kerjasama dengan kerajaan negeri, pihak berkuasa tempatan dan komuniti setempat.

289. Inisiatif ini dijangka akan mengurangkan sampah yang dihantar ke pusat kitar semula dengan ini dapat menjimatkan perbelanjaan kerajaan negeri untuk membayar *tipping fee* pelupusan sampah. Selain itu, dengan kitar semula yang lebih bersistematik data kadar kitar semula yang lebih tepat dapat dikumpul.

290. Dianggarkan kos pelaksanaan adalah sebanyak RM3 juta dengan sumber pendanaan dari sumber PFI.

Industri Bekalan Air

291. Kerajaan Negeri bersama-sama dengan Pengurusan Air Selangor Sdn. Bhd (Air Selangor) mempunyai tanggungjawab memastikan industri perkhidmatan air di Negeri Selangor mencapai perkhidmatan yang efisien di samping memastikan bekalan air yang mencukupi bagi menampung permintaan melibatkan pengguna seramai 9 juta orang.

292. Tumpuan diberi untuk mencapai sasaran meningkatkan rizab bekalan air kepada 15% sebagai satu inisiatif 'water demand planning' yang berjangka panjang. Rizab bekalan air setakat 30 Jun 2023 berada pada kadar kira-kira 13.6%.

293. Projek Skim Air Sungai Rasau yang telah mula dibangunkan akan menjadi sumber air baharu yang mampu menghasilkan air terawat yang dianggarkan lebih kurang 1400 Juta Liter per hari (MLD).

294. Kerja-kerja untuk pembangunan sumber air akan dibiayai oleh Kerajaan Persekutuan dalam bentuk geran yang dianggarkan berjumlah RM1.8 bilion. Pada ketika ini pihak Kementerian Sumber Asli, Alam Sekitar dan Perubahan Iklim (NRECC) sedang dalam peringkat perolehan untuk memuktamadkan pelantikan kontraktor. Bagi pembangunan LRA pula, ia dilaksanakan menggunakan peruntukan Air Selangor yang dianggarkan berjumlah RM3.5 bilion dan pada ketika ini telah mencapai hampir 10%. Mengikut perancangan, projek ini dijangka siap pada akhir tahun 2025.

295. Dalam menyokong kelestarian bekalan air, Kerajaan Negeri juga terus komited untuk menangani isu bekalan air dengan mengambil langkah proaktif untuk mengurangkan risiko dan menjamin keselamatan air untuk negara. Projek Skim Jaminan Air Mentah (SJAM) meliputi semua perancangan Kerajaan Negeri dalam menguruskan air termasuk air banjir, air larian yang akhirnya boleh dijadikan sebagai sumber air untuk dibekalkan untuk tujuan rawatan oleh Air Selangor ataupun untuk kegunaan pertanian, perikanan dan lain-lain kegunaan.

296. Perancangan di bawah Skim Jaminan Air Mentah (SJAM) yang merangkumi dua (2) fasa, iaitu Fasa 1 bagi menangani isu pencemaran air di Sungai Selangor dan Fasa 2 bagi memastikan kecukupan air mentah dalam menghadapi musim kemarau.

297. Pada masa yang sama Kolam SJAM ini juga boleh berfungsi sebagai Rancangan Tebatan Banjir (RTB) semasa musim tengkujuh bagi mengurangkan risiko bencana di kawasan yang sering berlaku banjir.

Di bawah Projek SJAM ini, ia turut melibatkan kerja-kerja pembinaan infrastruktur pengesahan di Sungai Selangor dan Sungai Semenyih dijangka akan siap pada akhir tahun ini dan boleh beroperasi dalam suku pertama tahun 2024.

298. Bagi mengatasi pencemaran sumber air, Kerajaan Negeri telah membelanjakan lebih kurang RM60 juta merangkumi perkhidmatan rawatan biologi/bio-remediation bagi tujuan pemuliharaan kualiti air Sungai Gong, dan Sungai Sembah dan pelaksanaan projek infrastruktur pengesahan dari kolam di Sungai Selangor dan Sungai Semenyih. Projek infrastruktur ini dijangka siap sepenuhnya pada suku tahun pertama 2024. Kerajaan Negeri juga memperuntukkan sebanyak RM40 juta bagi meneruskan Skim Air Darul Ehsan (SADE) kepada rakyat Negeri Selangor yang memenuhi syarat dan kelayakan had minimum pendapatan permohonan SADE RM5,000 sebulan.

299. Melangkah ke tahun 2024, pelaksanaan SJAM akan diteruskan oleh Kerajaan Negeri termasuk membuat penyediaan menghadapi musim kemarau. Kerajaan Negeri Selangor telah memperuntukkan sejumlah RM100 juta bagi meneruskan kerja-kerja pembinaan projek infrastruktur pengesahan.

300. Di Negeri Selangor, Wilayah Persekutuan Kuala Lumpur dan Putrajaya terdapat lebih kurang 30,500 km paip yang membekalkan air kepada pengguna. Kejadian paip pecah ini disebabkan oleh beberapa faktor seperti usia paip, paip usang, tekanan berlebihan ke atas paip dan faktor pihak ketiga.

301. Untuk menaiktaraf dan mempercepatkan penggantian rangkaian paip, kira-kira RM150 juta setahun dibelanjakan untuk program penggantian paip sebanyak **250 km setahun**. Pelaksanaan kerja-kerja penggantian paip giat dilaksanakan dalam usaha untuk mengurangkan gangguan kepada pengguna dan mengurangkan kadar kehilangan air tidak berhasil (NRW).

302. Air Selangor telah berjaya mencapai sasaran penurunan kadar NRW yang ditetapkan oleh Kerajaan Persekutuan bagi tempoh tiga (3) tahun berturut-turut iaitu 2019, 2020 dan 2021. Kejayaan ini menempatkan Air Selangor untuk menerima pemberian geran padanan (*matching grant*) yang dianjurkan oleh Kementerian Sumber Asli, Alam Sekitar dan Perubahan Iklim (NRECC) di bawah Program Pengurangan Kadar Air Tidak Berhasil (NRW) Kebangsaan. Secara keseluruhannya, Air Selangor telah layak mendapat imbuhan berjumlah RM362.4 juta dalam tempoh tersebut.

PROGRAM PENGURUSAN RISIKO BENCANA BERSAMA KOMUNITI SETEMPAT

303. Kerajaan Negeri telah mengadakan projek *Strengthening the Disaster Risk Reduction Capacity to Improve the Safety and Security of Communities by Understanding Disaster Risks (SeDAR)* melalui kerjasama pintar dengan University of Tohoku, Universiti Teknologi Malaysia, dan disokong oleh Japan International Cooperation Agency (JICA). Program yang telah dijalankan bermula pada Jun 2018 telah memfokuskan kepada 2 kawasan yang sering berlaku tanah runtuh, iaitu di Batu 14, Hulu Langat dan Bukit Antarabangsa, serta dua kawasan yang sering dilanda banjir, iaitu Sungai Serai, Hulu Langat dan Kampung Tok Muda, Kapar.

304. Melalui projek ini, komuniti akan diberi pendedahan untuk memahami risiko bencana setempat berdasarkan fakta-fakta sains dan analisis empirikal, memberi pengetahuan kepada komuniti tentang kesiapsiagaan terhadap risiko-risiko bencana, merancang program Disaster Risk Reduction (DRR) berdasarkan norma lokaliti (termasuk mengenal pasti lokasi berisiko, kawasan selamat, serta memetakan setiap kawasan sebagai panduan komuniti), serta pelaksanaan program yang berterusan.

305. Setelah kejayaan program ini, Kerajaan Negeri akan memperluaskan pelaksanaannya kepada daerah-daerah lain supaya setiap komuniti dapat memainkan peranan yang signifikan dalam kesiapsiagaan menghadapi kejadian bencana. Sebanyak **RM400,000.00** akan diperuntukkan bagi tujuan tersebut yang melibatkan Unit Pengurusan Bencana serta Angkatan Pertahanan Awam (APM) sebagai tenaga pengajar.

PELAKSANAAN *DISTRICT DISASTER OPERATION CENTER (DDOC)*

306. Pada tahun 2020, *Smart Selangor Operation Center (SSOC)* telah beroperasi sebagai platform penyelarasan maklumat bagi setiap kegiatan ekonomi dan pengurusan bencana di Negeri Selangor. Manfaat daripada pembangunan SSOC telah memudahkan Kerajaan Negeri mendapat maklumat yang terkini berhubung setiap inisiatif-inisiatif yang dilaksanakan oleh UPEN, serta dalam masa yang sama, menyelaraskan maklumat-maklumat insiden dapat dilapor dan ditangani sebaiknya.

307. Dalam memastikan penyaluran maklumat yang efektif untuk setiap insiden bencana, terdapat keperluan yang signifikan untuk setiap daerah mempunyai satu pusat operasi yang sofistikated, selaras dengan status Negeri Selangor sebagai sebuah negeri pintar. Bagi tujuan tersebut, Kerajaan Negeri bersetuju supaya *District Disaster Operation Center* (DDOC) dibangunkan di semua daerah, di mana ia akan mempunyai infrastruktur yang mampu menyalurkan maklumat-maklumat penting kepada SSOC dalam setiap kejadian bencana. Projek ini telah dimulakan pada tahun ini di tiga daerah, iaitu Petaling, Klang, dan Hulu Langat. Pada tahun hadapan, pelaksanaannya akan difokuskan kepada daerah-daerah yang lain oleh Bahagian Pengurusan Maklumat (BPM), Unit Pengurusan Bencana Negeri (UPBN), serta *Smart Selangor Delivery Unit* (SSDU). Sebanyak **RM1.4 juta** diperuntukkan bagi tujuan tersebut pada tahun hadapan.

TERAS KETIGA: Menaungi Kebajikan Rakyat

308. Iltizam Selangor Penyayang (ISP) adalah sebuah gagasan bagi mewujudkan masyarakat penyayang, saling membantu satu sama lain di samping peranan Kerajaan Negeri yang membantu golongan memerlukan bagi memastikan tiada yang tertinggal di bumi Selangor Darul Ehsan ini. Ketika saya menjelajah dan mengembara ke seluruh pelusuk negeri ini, saya telah berjumpa rakyat dari pelbagai bangsa dan agama yang sentiasa memperkatakan mengenai ISP ini. Ramai yang memperkatakan berkenaan inisiatif Roda Darul Ehsan, Program BINGKAS, Program ANIS dan pelbagai lagi program yang dirangka Kerajaan Negeri untuk rakyat Selangor.

309. Ini terbukti apabila pada pilihanraya negeri yang lalu, rakyat Negeri Selangor telah memilih Kerajaan Perpaduan yang mempunyai 'track record' yang membela nasib rakyat, memperjuangkan hak mereka yang memerlukan serta ingin meneruskan tekad Iltizam Selangor Penyayang.

400. Saya yakin bahawa rakyat Negeri Selangor telah membuat keputusan yang tepat bagi memastikan negeri ini terus aman, damai, stabil dan tenteram.

401. Bersesuaian dengan nama Selangor Darul Ehsan, perkataan Ihsan yang membawa maksud 'berbuat baik, kebajikan' dalam Dewan Bahasa dan Pustaka , maka adalah menjadi tekad dan komitmen pentadbiran ini untuk terus menjamin kebajikan rakyat Negeri Selangor menerusi kerangka Iltizam Selangor Penyayang.

KESIHATAN AWAM

402. Kerajaan Negeri sentiasa memberi perhatian serius terhadap aspek kesihatan rakyat yang merupakan aset paling berharga dan bernilai buat negara. Kita meyakini, rakyat yang sihat menjadi tunjang kepada kekuatan ekonomi, terutamanya dalam merangsang guna tenaga dan menggalakkan produktiviti sesebuah negara.

403. Menurut laporan Tinjauan Kebangsaan Kesihatan dan Morbiditi (NHMS) 2019, sejumlah 1.7 juta rakyat Malaysia menghidap tiga penyakit utama Non-Communicable Disease (NCD) iaitu diabetes, hipertensi dan kolesterol tinggi manakala 3.4 juta individu lain menghidap mana-mana dua penyakit NCD.

404. Dalam mendepani era kesihatan yang semakin mencabar ini, adalah penting bagi Kerajaan Negeri berganding bahu dan bekerja dengan lebih erat bersama agensi berkaitan dan komuniti setempat dalam merencana program dan inisiatif kesihatan yang lebih komprehensif serta memfokuskan kepada aspek pencegahan di peringkat awal.

405. Bagi tahun 2024, meneruskan agenda kesihatan awam untuk semua, Kerajaan Negeri akan memperuntukkan RM59.7 juta bagi pelaksanaan program dan inisiatif kesihatan awam di negeri Selangor.

406. Kerajaan Negeri akan meneruskan **Program Iltizam Selangor Sihat (ISS)** dengan **peruntukan tahunan berjumlah RM35 juta** yang akan memberi manfaat kepada 100,000 pemegang polisi utama dan anggaran 150,000 orang ahli keluarga berdaftar. Setiap pemegang polisi ISS layak mendapatkan **rawatan asas dan vaksinasi** berjumlah **RM500 setahun bagi kategori keluarga** dan **RM250 setahun bagi kategori individu** di mana-mana klinik panel di seluruh negeri.

407. Kerajaan Negeri menyedari bahawa kos bagi rawatan hospitalisasi di hospital swasta adalah tinggi dan golongan yang berpendapatan rendah tidak mempunyai kemampuan kewangan bagi membiayai rawatan tersebut. Justeru itu, Kerajaan Negeri akan memperluas **manfaat hospitalisasi** kepada semua penerima ISS berjumlah sehingga **RM10,000.00 setahun** di hospital panel terpilih.

408. Manakala manfaat tambahan yang telah diberikan sebelum ini akan turut dikekalkan dengan beberapa penambahbaikan akan dilaksanakan bagi memastikan ia tidak bertindih dengan manfaat di bawah program lain. Antara manfaat tersebut adalah **manfaat penyakit kritikal sebanyak RM5,000** dan **manfaat kematian semulajadi sebanyak RM5,000**. Manfaat ini akan turut meliputi bagi ahli keluarga berdaftar di bawah ISS.

409. Kerajaan Negeri menyedari akan keperluan rakyat kepada bantuan kewangan bagi menampung kos rawatan kesihatan. Oleh itu, **Bantuan Sihat Selangor (BSS)** yang diperkenalkan sejak tahun 2009 akan diteruskan dengan peruntukan **berjumlah RM5 juta** bagi tahun 2024.

410. Melalui BSS, golongan yang kurang berkemampuan akan diberikan **bantuan kewangan berjumlah sehingga RM5,000** untuk menampung kos rawatan kesihatan seperti **dialisis buah pinggang, pembedahan katarak mata, pembedahan kecil, rawatan kanser, elaun pengangkutan** serta **bantuan alatan perubatan.**

411. Penyakit jantung atau kardiovaskular merupakan penyebab kematian nombor satu di Malaysia. Ini dibuktikan dengan laporan daripada Jabatan Perangkaan Malaysia pada tahun 2021 menyatakan bahawa sejumlah 18,515 kematian atau 17.0 peratus daripada jumlah kematian yang disahkan secara perubatan adalah berpunca daripada penyakit jantung. Ianya menjadi sebab kematian utama di Malaysia lebih dua dekad lalu yang mana telah merekodkan peningkatan daripada 11.6 peratus pada 2000 kepada 17.0 peratus pada 2020.

412. Menyedari hakikat ini, Kerajaan Negeri akan meneruskan **program Skim Rawatan Jantung Negeri Selangor** yang menawarkan bantuan kewangan bagi rawatan jantung sehingga **RM50,000.00** kepada golongan yang berkelayakan melalui peruntukan bagi tahun 2024 adalah berjumlah **RM5 juta.**

413. Penjawat awam merupakan tonggak kepada pentadbiran Kerajaan Negeri. Justeru itu, kesejahteraan dan kebajikan warga penjawat awam negeri Selangor akan terus terbela dengan peruntukan sebanyak **RM1.5 juta akan disediakan di bawah Program Iltizam Selangor Sihat Penjawat Awam (ISSPA)** yang akan memberi manfaat kepada kesemua penjawat awam Gred 44 dan ke bawah yang berkhidmat di Pentadbiran Setiausaha Kerajaan Negeri Selangor, termasuk kakitangan anggota Pentadbiran Kerajaan Negeri. Para penjawat awam di bawah program ISSPA akan menerima manfaat rawatan asas di klinik panel dan manfaat perlindungan seperti kematian semulajadi dan kecacatan kekal, penyakit kritikal dan perbelanjaan pengebumian.

414. *“Prevention is better than cure”*. Selari dengan ungkapan tersebut, Kerajaan Negeri akan meneruskan Program Selangor Saring dan Saringan Kanser dengan kos keseluruhan berjumlah **RM3.2 juta**.

415. Program Selangor Saring meliputi saringan bagi tiga jenis penyakit tidak berjangkit termasuklah **penyakit jantung, buah pinggang, kencing manis, darah tinggi serta saringan kesihatan mata**. Manakala bagi saringan kanser, ia meliputi **kanser payudara, serviks, kolorektal dan prostat**.

PERUMAHAN MAMPU MILIK (RUMAH SELANGORKU)

416. Dasar Perumahan Rumah Mampu Milik (Rumah Selangorku) Negeri Selangor dilaksanakan untuk merealisasikan matlamat [Satu Keluarga Satu Kediaman Yang Sempurna] bagi memastikan setiap rakyat atau keluarga mempunyai tempat tinggal yang baik, selesa dan selamat untuk didiami.

417. Kerajaan Negeri Selangor melalui Majlis Mesyuarat Kerajaan Negeri telah memberi kelulusan Pembangunan sebanyak 245,371 unit Rumah Mampu Milik (Rumah Selangorku) sejak tahun 2014. Sehingga September 2023, kolaborasi pintar di antara pihak Lembaga Perumahan dan Hartanah Selangor (LPHS) dan pemaju perumahan dari kalangan Anak Syarikat Kerajaan Negeri serta pemaju swasta telah **berhasil membangunkan sebanyak 57,185 unit Rumah Selangorku kepada golongan sasaran.**

418. Daripada jumlah tersebut, **35,606 unit telah pun diserahkan kunci** kepada para pembeli yang layak ditawarkan manakala sebanyak **21,579 unit kini sedang dalam proses pembinaan** di lapangan. Sebanyak **188,186 unit** masih dalam proses perancangan di pelbagai peringkat memperoleh kelulusan pembangunan oleh jabatan dan agensi teknikal di peringkat Kerajaan Negeri dan Tempatan.

419. Dalam Tawaran Kita Selangor oleh Gabungan Perpaduan, kami berjanji akan membina 200 ribu buah Kediaman Kita Selangor dalam tempoh 5 tahun pentadbiran.

420. Insya-Allah pengumuman lanjut mengenai jenis dan mekanisme Kediaman Kita Selangor ini sedang dimuktamadkan dan akan diumumkan dalam masa terdekat. Kediaman Kita Selangor bukan sahaja meliputi fasiliti kediaman tetapi turut mempunyai fasiliti pembiayaan khusus buat rakyat Negeri Selangor.

SKIM SMART SEWA

421. Kerajaan Negeri telah memperkenalkan Skim Smart Sewa yang merupakan program yang diwujudkan untuk membantu rakyat di kalangan golongan B40 dan M40 untuk menyewa rumah pada kadar berpatutan terutamanya mereka yang belum memiliki rumah atau menghadapi kesukaran untuk mendapat pembiayaan / pinjaman dalam pemilikan rumah.

422. Menerusi Belanjawan Selangor 2023, Kerajaan Negeri telah bersetuju dengan perbelanjaan menggunakan peruntukan sebanyak RM115 juta bagi pembelian 500 unit tambahan dan mensasarkan persediaan sehingga tahun 2025 sebanyak 3,000 unit Skim Smart Sewa.

423. Sehingga kini status pembelian unit Skim Smart Sewa yang diluluskan dan untuk ditawarkan kepada orang awam bagi tujuan penyewaan sehingga tahun 2023 adalah sebanyak 1,340 unit. Daripada 1,340 unit Skim Smart Sewa yang telah diluluskan pembeliannya, sebanyak 707 unit telah disewakan.

424. Bagi merealisasikan sasaran sebanyak 3,000 unit Skim Smart Sewa sehingga tahun 2025, cadangan pembelian Skim Smart Sewa akan diteruskan pada tahun 2024 dengan sasaran sebanyak 810 unit dengan peruntukan tambahan RM220 juta.

PEMULIHAN PROJEK TERBENGKALAI

JAWATANKUASA PEMULIHAN PROJEK TERBENGKALAI

425. Kerajaan Negeri melalui Lembaga Perumahan dan Hartanah Selangor (LPHS) sentiasa berusaha memberikan komitmen dalam mengatasi masalah projek terbengkalai. Sehubungan itu, langkah proaktif telah diambil oleh kerajaan melalui LPHS bagi memastikan usaha pemuliharaan perumahan terbengkalai dengan Penubuhan Jawatankuasa Pemuliharaan Projek Terbengkalai (JPPT) bagi membincangkan dan mendapatkan kerjasama semua pihak yang terlibat.

426. Sehingga kini, sebanyak 178 projek terbengkalai yang melibatkan 36,342 pembeli telah direkodkan. Sejak tahun 2007, Kerajaan Negeri telah berjaya menyelesaikan **sebanyak 101 projek rumah di Negeri Selangor melibatkan 39,476 unit rumah.**

SASARAN PENYELESAIAN PROJEK TERBENGGALAI TAHUN 2024

427. Kerajaan Negeri juga telah memperuntukkan sebanyak RM18 juta ke dalam Tabung Pemulihan Projek Terbengkalai (TEPAT) Negeri Selangor bagi merencanakan usaha pemulihan projek perumahan terbengkalai.

428. Kerajaan Negeri menjangkakan lebih banyak projek terbengkalai di Negeri Selangor dapat dipulihkan. Sebagai contoh, kerajaan negeri telah membelanjakan kira-kira RM11.4 juta bagi membangunkan kemudahan infrastruktur di Projek Pembesaran Kampung Koskan di Serendah dan Desa Mawar di Kuala Selangor yang telah terbengkalai sejak lebih 20 tahun lalu.

429. Kini kerja-kerja baikpulih infrastruktur telah siap sepenuhnya dan penduduk kampung tersebut dapat menikmati kemudahan infrastruktur baharu.

430. Di samping penggunaan baki Dana TEPAT yang ada, Kerajaan Negeri dengan kerjasama Kementerian Pembangunan dan Kerajaan Tempatan (KPKT) juga telah bersetuju untuk memulihkan tiga (3) projek terbengkalai di Negeri Selangor di bawah peruntukan Inisiatif Belanjawan 2023 Pemulihan Projek Perumahan Swasta Terbengkalai sebanyak RM7.25 Juta. Projek adalah merupakan dua projek di Taman Meru Makmur di Klang dan satu projek di Pangsapuri Impian Meru, Klang.

TASK FORCE INISIATIF PENGELUARAN HAKMILIK STRATA UNTUK PERUMAHAN DAN HARTANAH

431. Merujuk kepada rekod LPHS, terdapat pangsapuri yang masih belum mempunyai hakmilik strata walaupun telah lama didiami. Isu ini akan memberikan kesan terhadap pemilik petak untuk membuat sebarang transaksi/urusniaga ke atas unit/petak.

432. Oleh yang demikian, Kerajaan Negeri bercadang untuk menubuhkan satu jawatankuasa / *task force* untuk menyelesaikan isu-isu berkaitan pemilikan hakmilik strata terhadap pangsapuri yang telah lama diduduki tetapi masih belum memiliki hakmilik strata.

433. Jawatankuasa ini akan diselaraskan secara bersama antara Lembaga Perumahan dan Hartanah (LPHS) Selangor serta Pejabat Tanah & Galian Selangor (PTGS) bagi menyelesaikan isu berkaitan ketiadaan hakmilik strata tersebut. Bagi memastikan Jawatankuasa / *task force* ini berjalan secara berkesan, sebanyak RM200 ribu akan diperuntukkan.

PROGRAM REWANG KOMUNITI STRATA, MEMPERKASAKAN KOMUNITI PPR DAN SKIM SMART SEWA.

434. Program Rewang Komuniti Strata merupakan program menyantuni dan mengeratkan peranan komuniti dalam kalangan penduduk di pangsapuri. Untuk itu anggaran sebanyak **RM500 ribu** akan diperuntukkan.

Program ini dijangka berlangsung selama dua (2) hari satu (1) malam dengan penyertaan maksimum komuniti melalui pelbagai acara seperti gotong royong, rewang sukaneka, persembahan kebudayaan dan sebagainya.

435. Pada masa yang sama, penghuni di Projek Perumahan Rakyat (PPR) dan Projek Smart Sewa juga di bawah seliaan LPHS turut tidak akan diabaikan dari aspek pembangunan modal insan di samping baikpulih fizikal bangunan yang masih diteruskan, dimana sebahagian Peruntukan Baikpulih Projek Perumahan Rakyat iaitu **RM300 ribu** akan disediakan bagi program-program yang mampu memperkasakan komuniti PPR dan Skim Smart Sewa serta promosi-promosi berkaitan perumahan mampu milik.

Program Skim ASUH PINTAR

436. Skim Asuh Pintar yang dikelola oleh Yayasan Warisan Anak Selangor (YAWAS) merupakan inisiatif sedia ada yang bakal diteruskan bagi tahun 2024. Pemberian subsidi bernilai RM100 kepada ibu bapa golongan B40 setiap bulan yang dibayar terus kepada taska yang berdaftar di bawah Jabatan Kebajikan Masyarakat mampu untuk mengurangkan bebanan ibu bapa yang mempunyai anak berusia 4 tahun ke bawah dan menghantar anak mereka ke taska yang berdaftar.

437. Kos bagi melaksanakan inisiatif ini diunjurkan sebanyak **RM600 ribu**.

Skim Bantuan Tadika Selangor (TUNAS)

438. Program ini akan diteruskan bagi tahun 2024 dengan bertujuan untuk mengurangkan bebanan ibu bapa yang menghantar anak-anak mereka yang berusia 5 dan 6 tahun ke tadika yang berdaftar dengan subsidi bernilai RM50 setiap bulan yang akan dibayar terus ke tadika yang berdaftar.

439. Kerajaan Negeri memperuntukkan sebanyak **RM2 juta** bagi tujuan program ini.

Program Iltizam Anak Selangor

440. Program ini merupakan tabungan yang akan dibuka melalui SSPN Prime yang bernilai RM500 bagi tempoh 5 tahun untuk anak-anak yang lahir dari tahun 2022 ke atas. Wang tabungan di akaun Simpanan SSPN Prime yang diberikan oleh kerajaan negeri hanya boleh dikeluarkan apabila umur anak telah mencapai 18 tahun dan ke atas. Sasaran pendaftaran bagi Program ini adalah sebanyak 30,000 orang seluruh Selangor.

441. Kerajaan Negeri bersetuju memperuntukkan **RM3 juta** bagi program ini.

Bantuan Khas ANIS

442. Program bantuan Anak Istimewa Selangor atau dengan singkatan nama ANIS telah dilaksanakan bermula pada tahun 2019. Bantuan khas ini dibuka kepada pemohon yang mempunyai tanggungan anak OKU 18 tahun ke bawah dengan tujuan untuk mengurangkan bebanan kos perbelanjaan dalam menguruskan anak-anak OKU.

443. Ianya dapat membantu meringankan tanggungan kos terapi, pemulihan, pendidikan dan sara hidup di waktu kecemasan (makanan tambahan/ubat-ubatan) bagi anak-anak OKU yang ditanggung oleh ibu bapa/penjaga yang memohon. Selain itu, ianya juga dapat membantu mengurangkan beban ibu bapa/ penjaga anak-anak OKU yang ingin membeli peralatan khas / mesin bagi tujuan pemulihan anak-anak OKU.

444. Penerima manfaat adalah ibu bapa/penjaga kepada OKU yang berdaftar dan mempunyai kad OKU yang dikeluarkan oleh Jabatan Kebajikan Masyarakat (JKM).

445. Kerajaan Negeri bersetuju memperuntukkan **RM1 juta** bagi program Bantuan Khas ANIS.

Bantuan Kehidupan Sejahtera Selangor (BINGKAS)

456. Menginsafi keperluan untuk meningkatkan kedayatahan bagi keluarga di Selangor yang terkesan dengan cabaran ekonomi, Kerajaan Negeri akan meneruskan Program Bantuan Kehidupan Sejahtera Selangor (BINGKAS) dengan peruntukan tahunan sebanyak RM108 juta.

457. BINGKAS akan menyalurkan bantuan RM300 setiap bulan melalui e-wallet kepada 30,000 keluarga yang layak bagi tujuan pembelian barangan dan keperluan asas termasuk peralatan pendidikan bagi anak-anak yang masih belajar bagi mengurangkan beban perbelanjaan sara hidup.

Program Bantuan *Blueprint* Pembasmian Kemiskinan Negeri Selangor

458. Program Bantuan *Blueprint* Pembasmian Kemiskinan Negeri Selangor merupakan satu bantuan berbentuk peralatan atau mesin yang diwujudkan khusus untuk membantu rakyat miskin dari kalangan penjaja, peniaga atau yang bekerja sendiri di dalam negeri Selangor. Pada tahun 2023, seramai 334 penerima bantuan dari kesemua sembilan (9) daerah di Negeri Selangor ini telah menerima manfaat program ini.

459. Pada tahun 2024, program ini akan diteruskan dengan jumlah peruntukan sebanyak **RM2.1 juta** dan antara program lain yang dirancang adalah untuk mengadakan Karnival *Blueprint* bagi membantu penerima bantuan mengenengahkan produk-produk penerima bantuan di samping memberi pendedahan kepada penerima bantuan tentang pasaran yang lebih meluas.

Bantuan Baucar Jom *Shopping* Bersempena Perayaan

460. Program ini merupakan program bantuan yang dilaksanakan bersempena tiga (3) perayaan utama iaitu Tahun Baru Cina, Hari Raya Aidilfitri dan Deepavali di mana setiap keluarga yang kurang berkemampuan akan diberikan baucar untuk pembelian barangan keperluan bernilai RM200.00. Bagi tahun 2023, sebanyak **RM16.48 juta** telah diperuntukkan untuk program ini.

461. Justeru, pada tahun 2024, program ini akan diteruskan dengan jumlah peruntukan sebanyak RM16.48 juta yang akan disasarkan kepada 82,400 orang penerima manfaat. Bermula pada tahun 2023, syarat pendapatan isi rumah bagi penerima manfaat ini telah ditingkatkan daripada bawah RM2,000 sebulan kepada bawah RM3,000 sebulan bagi memberi peluang lebih ramai penerima manfaat bantuan ini.

Rumah Kerajaan Prihatin untuk Golongan B40

462. Program ini adalah bertujuan untuk membantu kelompok B40 dan yang kurang berkemampuan untuk memiliki kediaman yang selesa dan selamat untuk didiami melalui pelaksanaan Program Bantuan Rumah Kerajaan Prihatin. Terdapat dua (2) jenis bantuan di bawah program ini iaitu baik pulih rumah dan bantuan bina baharu rumah tertakluk kepada syarat-syarat yang telah ditetapkan.

463. Pada tahun 2023, Kerajaan Negeri Selangor telah membelanjakan sebanyak RM1.994 juta bagi membantu 38 buah keluarga. Program Rumah Kerajaan Prihatin ini akan diteruskan bagi tahun 2024 dengan peruntukan sebanyak **RM2 juta** dan diletakkan di bawah Portfolio Pembasmian Kemiskinan yang merupakan salah satu daripada portfolio baharu yang diwujudkan. Fokus utama akan diberikan kepada permohonan bantuan baik pulih rumah bagi memastikan lebih ramai rakyat dapat dibantu dan menerima manfaat dengan peruntukan sedia ada.

Skim Mesra

464. Skim Mesra merupakan inisiatif Kerajaan Negeri yang amat bermakna buat golongan warga emas dan golongan orang kelainan upaya (OKU) di Negeri Selangor. Setelah penjenamaan semula Skim Mesra Usia Emas pada tahun 2023 yang kini dikenali sebagai Skim Mesra, inisiatif khusus ini terdiri daripada dua (2) kategori iaitu Skim Mesra Usia Emas (SMUE) dan Skim Mesra Insan Istimewa (SMIS).

465. Ahli yang berdaftar akan menerima dua (2) jenis manfaat iaitu baucer beli-belah RM150 setiap tahun dan khairat kematian bernilai RM500 kepada waris berdaftar. Sehingga kini, seramai 547,269 telah didaftarkan sebagai ahli untuk menikmati manfaat skim ini. Program Skim Mesra ini akan melibatkan implikasi kewangan sebanyak **RM37.5 juta**.

466. Kerajaan Negeri akan menambak baik program ini melalui digitalisasi sistem Skim Mesra agar permohonan pendaftaran dan penebusan baucar boleh dibuat secara atas talian. Penambahbaikan ini akan memberikan meningkatkan masa sekaligus memudahkan akses pemohon terhadap status permohonan dan penebusan baucar.

Program Dana Bantuan Guaman Selangor -

467. Kerajaan Negeri telah pun mewujudkan Inisiatif Dana Bantuan Guaman Selangor (DBGS) yang merupakan pemberian subsidi oleh Kerajaan Negeri untuk membiayai kes-kes guaman bagi golongan B40. Bermula tahun 2024, inisiatif Dana Bantuan Guaman Selangor akan diperluaskan kepada kes-kes syariah bagi isu-isu kekeluargaan dan perkahwinan bagi rakyat Selangor yang terdiri dalam kategori B40 atau kurang berkemampuan. Kerajaan Negeri menyedari bahawa subsidi kos guaman berjumlah RM1,500.00 adalah tidak mencukupi untuk menampung kos-kos pemfailan dan kos-kos yang lain yang terlibat.

468. Oleh itu, Kerajaan Negeri akan menaikkan pemberian subsidi program DBGS kepada **RM3,000.00** bagi setiap kes dengan kelayakan pendapatan bulanan isi rumah pemohon dinaikkan daripada RM3,000.00 sebulan kepada RM5,000.00 sebulan. Program Dana Bantuan Guaman Selangor ini akan melibatkan implikasi kewangan sebanyak RM1 juta.

Ekonomi Penjagaan (Care Economy)

469. Menerusi Rancangan Selangor Pertama (RS-1) komited untuk mengutamakan keperluan sosio-ekonomi rakyat bagi menjamin kehidupan rakyat yang berkualiti selari dengan pertumbuhan ekonomi negeri yang lestari. Antara sektor penting yang harus diberikan perhatian ialah ekonomi penjagaan kerana sektor ini dilatari oleh dua isu utama yang memberi kesan multi-dimensi sekaligus memudaratkan golongan rentan yang berada di bawah penjagaan khususnya kanak-kanak, warga emas dan Orang Kelainan Upaya (OKU).

470. Antara isu yang dihadapi ialah pekerja sektor penjagaan yang tidak berbayar (*unpaid care work*) yang lazimnya dilakukan oleh wanita. Selain itu, kerja penjagaan kurang upah (*underpaid care work*) dihadapi oleh pekerja sektor perkhidmatan seperti pekerja kesihatan, pekerja di pusat penjagaan dan pendidikan kanak-kanak serta pekerja sosial di pusat penjagaan warga emas dan OKU. Hal ini memberi kesan kepada perkembangan diri dan kerjaya individu yang terlibat.

471. Bagi menangani isu ini, Kerajaan Negeri akan membangunkan Dasar Ekonomi Penjagaan Negeri Selangor yang holistik supaya aspek ekonomi dan penjagaan diintegrasikan mengambil kira isu multi-dimensi dan golongan sasar yang pelbagai. Oleh itu, Kerajaan Negeri akan memperuntukkan sebanyak **RM1 juta** bagi penyediaan, pembentukan dan pelaksanaan dasar bagi Ekonomi Penjagaan.

PEMBANGUNAN WANITA DAN KELUARGA

472. Kerajaan Negeri mengakui bahawa golongan wanita adalah antara pihak yang paling terkesan akibat tekanan ekonomi global yang merangkumi aspek sosial, ekonomi dan kesihatan. Justeru, Kerajaan Negeri terus komited memberi fokus kepada aspek kesejahteraan dan pembangunan wanita. Komitmen ini dibuktikan menerusi gerak kerja pemberdayaan wanita di akar umbi melalui **Pusat Wanita Berdaya (PWB) di seluruh 56 DUN**, pemerksaan kepimpinan wanita melalui **Akademi Kepimpinan Wanita (AKW) Selangor** dan penubuhan **Wanita Berdaya Selangor (WBS)** bawah MBI.

473. **Sebanyak RM4 juta** akan diperuntukkan kepada Wanita Berdaya Selangor (WBS) melalui Jawatankuasa Tetap Pembangunan Wanita dan Keluarga untuk menjalankan pelbagai program dan aktiviti untuk golongan wanita di negeri ini. Selain itu, WBS juga memainkan peranan penting sebagai **badan pemikir dan menjalankan kajian polisi berkaitan wanita** demi memastikan semua program dan dasar yang digagaskan untuk golongan wanita mampu membantu dan memberdaya golongan wanita di segenap peringkat.

474. WBS juga telah menjalankan projek khusus **Pengarusperdanaan Gender (Gender Mainstreaming)** bagi memastikan pembangunan yang inklusif dengan mengintegrasikan perspektif gender ke dalam perancangan, pelaksanaan, pemantauan dan penilaian semua pelan, dasar, bajet dan program pentadbiran kerajaan.

475. Projek yang melibatkan partisipasi jabatan-jabatan kerajaan ini akan masuk kohort ke-3 pada tahun 2024 di mana sehingga kini seramai 21 orang telah dilantik sebagai *Gender Focal Point (GFP)* dan *Gender Focal Team (GFT)* di jabatan/ agensi berkenaan. Bagi pelaksanaan tahun 2024, projek ini akan **ditambah baik dan diperluas ke seluruh 12 Pihak Berkuasa Tempatan (PBT) di Selangor.**

476. Kerajaan Negeri juga akan meneruskan inisiatif khusus untuk wanita iaitu Program Pembelajaran Sepanjang Hayat atau **Biasiswa Wanita Berdaya Selangor** kepada individu yang terpilih untuk menyambung pelajaran di peringkat diploma, sarjana muda, sarjana malah sehingga ke peringkat Doktor Falsafah dalam pelbagai bidang. Biasiswa ini mensasarkan golongan wanita yang berada di pelbagai peringkat kepimpinan organisasi dan lapangan. Sehingga kini, seramai 24 orang penerima biasiswa ini dari *batch* pertama dan *batch* kedua sedang melanjutkan pelajaran di *Open University Malaysia*, Universiti Kebangsaan Malaysia dan Universiti Teknologi Malaysia.

477. Kerajaan Negeri turut prihatin antara impak ketara pasca pandemik yang lalu adalah peningkatan kes keganasan rumah tangga. Statistik menunjukkan peningkatan kes keganasan rumahtangga telah meningkat sebanyak 8% pada tahun 2023 berbanding tahun 2020.

478. Justeru, Kerajaan Negeri telah memperuntukkan **RM50 ribu** bagi meneruskan Talian Hotline Keganasan Rumahtangga yang dikendalikan oleh WBS yang juga dikenali sebagai **Talian SELamat**. Bagi menambahbaik inisiatif ini, Kerajaan Negeri pada tahun 2024 juga akan memperuntukkan **sejumlah RM100 ribu** bagi meneruskan pemberian **Geran Rumah Perlindungan Wanita**.

479. Harapan kita, dengan sedikit suntikan dana ini dapat membantu melengkapkan ekosistem perlindungan kepada para pemandiri (mangsa) kes keganasan rumah tangga.

480. Golongan Orang Kurang Upaya (OKU) adalah golongan yang sentiasa dekat di hati Kerajaan Negeri dan pelbagai inisiatif kerajaan negeri telah dilaksanakan menyentuh khusus kepada golongan ini. Selangor menjadi negeri pertama yang menubuhkan Majlis Tindakan OKU pada tahun 2018, yang kita namakan sebagai **Majlis Tindakan OKU Selangor (MTOS)**. Di bawah Majlis tindakan ini, pelbagai program dan inisiatif telah dijalankan khusus untuk golongan OKU dalam usaha memastikan kebajikan dan kesejahteraan golongan OKU di negeri ini sentiasa terbela.

481. Bagi memastikan semua usaha ini dapat diteruskan, **peruntukan sejumlah RM250 ribu** diperuntukkan pada tahun 2024 bagi **membangunkan dokumen Pelan Tindakan Mesra OKU 2024-2026**, seterusnya menambahbaik pelaksanaan program pembangunan OKU di negeri ini.

482. Bagi menambah baik perkhidmatan terhadap golongan OKU, Kerajaan Negeri melihat terdapat keperluan untuk mengembangkan fungsi Jabatan Anak Istimewa Selangor (ANIS) yang selama ini telah menjadi pelaksana utama kepada semua inisiatif yang berkaitan seperti Bantuan Khas ANIS, Didik ANIS, Akademi ANIS, Pusat Sokongan Intervensi ANIS dan juga Pra Sekolah ANIS.

483. Untuk tujuan ini, Kerajaan Negeri melalui Jawatankuasa Tetap Wanita dan Keluarga telah **meluluskan penubuhan Yayasan Insan Istimewa Selangor (YANIS) di bawah MBI dengan peruntukan sejumlah RM 5 juta ringgit sebagai kos penubuhan dan pelaksanaan program-program utama sepanjang tahun 2024.**

484. Penubuhan YANIS juga adalah selaras dengan Matlamat ke-2 Rancangan Selangor Pertama (RS-1) bagi mempertingkatkan inklusiviti sosial dan kesejahteraan masyarakat di mana tumpuan khas diberikan terhadap kumpulan sasar, Orang Kelainan Upaya (OKU).

485. Selain meneruskan inisiatif dan program-program sedia ada Anak Istimewa Selangor (ANIS) yang sebelum ini tertumpu kepada kumpulan sasar di bawah 18 tahun, YANIS juga akan memperluas perkhidmatan kepada golongan Orang Kelainan Upaya tanpa mengira had umur dimana fokus juga diberikan kepada program pendidikan, latihan dan pendayaupayaan agar mereka mampu mandiri dan mendapatkan peluang pekerjaan yang lebih baik.

Kebajikan Orang Asal

486. Kerajaan Negeri mempunyai peranan yang besar dalam merencanakan dasar dan program tertentu bagi memastikan masyarakat orang asal lebih berdaya saing dalam arus globalisasi yang kian mencabar kini. Justeru, pada tahun 2024, peruntukan sebanyak **RM500 ribu khusus bagi kebajikan masyarakat Orang Asal**. Selain itu Kerajaan Negeri turut akan memberi perhatian kepada menaiktaraf infrastruktur sekolah-sekolah dalam perkampungan orang asal bagi memberi keselesaan kepada pelajar dan guru sekolah di samping menjamin keselamatan mereka sepanjang sesi persekolahan.

487. Dalam memastikan masyarakat orang asal mendapat kesejahteraan dan keselesaan dalam arus globalisasi, Kerajaan Negeri turut akan memperuntukkan sejumlah **RM1 juta** pada tahun 2024 bagi memberi tumpuan kepada membina, membaikpulih dan menaiktaraf kedaifan kediaman di dalam perkampungan orang asal.

488. Pewartaan tanah bagi tanah-tanah kampung orang asal juga tidak dilupakan. Justeru, Kerajaan Negeri akan memperuntukkan sejumlah **RM1 juta** bagi tahun 2024 dalam memastikan isu-isu pewartaan tanah perkampungan orang asal dapat dilaksanakan dan diselesaikan agar dapat memelihara dan mempertahankan penempatan dan budaya masyarakat orang asal.

489. Oleh itu, bagi tahun 2024, sebanyak RM 2.5 juta diperuntukkan bagi masyarakat Orang Asal di Selangor, jumlah tertinggi dalam sejarah.

Program Kebudayaan

490. Pelbagai program telah dilaksanakan sepanjang tahun 2023 dengan memberi fokus kegiatan dan aktiviti seni dan kebudayaan negeri melalui pemerkasaan program-program yang menjadi identiti kepada kebudayaan negeri termasuklah Program Rentak Selangor, program kebudayaan orang asal dan program silang budaya yang bertujuan untuk mengangkat dan melestarikan identiti negeri Selangor.

491. Justeru, pada tahun 2024 Kerajaan Negeri akan menganjurkan beberapa program utama peringkat negeri Selangor yang memberi fokus memartabatkan elemen kebudayaan negeri Selangor seperti Pertandingan Keroncong Antarabangsa Negeri Selangor, Pesta Rentak Selangor, serta program kebudayaan tradisi dan warisan bagi menyerlahkan kepelbagaian identiti dan keunikan seni budaya yang membentuk keperibadian negeri ini.

492. Penganjuran program-program kesenian dan kebudayaan ini serta kerjasama NGO-NGO penggiat seni dan budaya negeri Selangor akan dimanfaatkan dengan peruntukan sebanyak RM2 juta pada tahun 2024.

Adat Istiadat dan Warisan Melayu

493. Bagi memastikan adat Melayu dan warisan Negeri Selangor terus terpelihara, Kerajaan Negeri memperuntukkan sebanyak RM6 juta pada tahun 2024 bagi tujuan ini. Melalui UPEN Selangor dan Perbadanan Adat Melayu dan Warisan Negeri Selangor (PADAT), tahun 2024 akan menyaksikan beberapa penaiktarafan muzium-muzium, penyelidikan adat Melayu dan warisan serta pewartaan warisan sebagai identiti Negeri Selangor.

494. Pada tahun 2024, warisan tekstil telepuk akan diangkat untuk diwartakan sebagai Telepuk DiRaja bagi memastikan seni telepuk menjadi identiti seni warisan negeri Selangor. Pada tahun hadapan juga pihak PADAT akan melaksanakan kerja-kerja konservasi dan naik taraf Muzium Tekstil Negeri Selangor selain kerja menaik taraf Muzium Sultan Alam Shah yang dijangka siap pada pertengahan tahun hadapan.

Gagasan Rumpun Selangor

495. Negeri Selangor ini cukup unik dengan kepelbagaian demografinya yang merangkumi pelbagai lapisan masyarakat, daripada penduduk asal dan Orang Asal, sehinggalah kepada perantau dari seluruh negara, bahkan ada juga dari luar negara, yang bekerja, bermastautin dan menjadi sebahagian daripada rakyat Selangor. Terjemahan demografi yang unik dan pelbagai ini menjadikan Selangor sebagai “**mini Malaysia**”. Bagi meraikan kepelbagaian dan menyemarakkan semangat perpaduan bermula di peringkat akar umbi lagi, Kerajaan Negeri akan memperkenalkan **Gagasan Rumpun Selangor**.

496. Antaranya, satu siri **Karnival dan Jelajah Perpaduan Rumpun Selangor** akan dijalankan di kesemua 9 daerah di Negeri Selangor. Program ini adalah bersifat sektoral dan melibatkan penglibatan pelbagai jabatan dan agensi Negeri dan Persekutuan untuk memberi impak dan sentuhan yang tinggi kepada masyarakat. Pelbagai aktiviti utama dan tambahan akan dirancang untuk memastikan ianya menyentuh segenap lapisan masyarakat.

497. Antara program-program yang akan dilaksanakan adalah seperti jualan murah, sukan rakyat, saringan kesihatan percuma, *roadshow* atau turun padang bagi mempromosi pelbagai inisiatif dan program rakyat cetusan Kerajaan Negeri dan Persekutuan, gotong-royong perdana, program bimbingan kerjaya dan usahawan, rumah perpaduan, dan pelbagai lagi.

498. Peruntukan RM 4.5 juta untuk Karnival dan Jelajah Perpaduan Rumpun Selangor.

Pemberdayaan Ekonomi Dan Pembangunan Desa

499. Bagi memberdayakan ekonomi desa, sudah tiba masanya fokus diberikan untuk benar-benar mengenal pasti **identiti ekonomi tempatan** di kampung. Sehubungan dengan itu, Kerajaan Negeri akan memperkenalkan program **Jejak Eko Desa Selangor** untuk mengenal pasti jenis aktiviti **ekonomi tempatan yang berpotensi tinggi** untuk dikomersialkan sebagai **identiti kampung** di samping mengadakan kursus-kursus kemahiran secara percuma kepada komuniti desa untuk melatih dan seterusnya menjana pendapatan seterusnya peningkatan kemahiran.

500. Di samping usaha-usaha untuk meningkatkan ekonomi komuniti desa, Kerajaan Negeri juga memberi penekanan dalam pembangunan insan dan pemeliharaan identiti kampung tradisi yang telah menjadi adat dan budaya setempat melalui program-program kemasyarakatan yang akan dilaksanakan. Program-program dan Projek di bawah Pembangunan Desa dan Ekonomi Kampung Tradisi ini akan dimanfaatkan dengan perbelanjaan sebanyak **RM 4 juta** pada tahun 2024.

Cukai Hiburan

501. Bagi terus menyokong industri kreatif tempatan, Kerajaan Negeri akan meneruskan usaha pengecualian Duti Hiburan bagi membantu artis tempatan dan merencanakan industri pelancongan. Selaras dengan pembentangan Belanjawan Persekutuan 2024 oleh YAB Perdana Menteri yang mengiktiraf langkah pengecualian duti hiburan Negeri Selangor, Kerajaan Negeri Selangor akan meneruskan dasar Duti Hiburan bagi tahun 2024 seperti berikut. bersetuju meneruskan pemberian insentif Duti Hiburan kepada pemain industri bagi tahun 2024.

502. Pertama, pengecualian penuh Duti Hiburan bagi aktiviti pertunjukan pentas bertiket bagi artis tempatan yang dilaksanakan bermula tahun 2022 akan diteruskan pada tahun 2024.

503. Kedua, meneruskan pengurangan kadar Duti Hiburan daripada 25% kepada 10% bagi aktiviti pertunjukan pentas bertiket bagi artis antarabangsa.

504. Ketiga, menetapkan kadar Duti Hiburan 8% bagi aktiviti pertunjukan pentas bertiket yang melibatkan campuran artis dari negara antarabangsa serta artis tempatan.

505. Dan keempat, aktiviti live music dan live band yang tidak bertiket akan dikecualikan secara penuh daripada Duti Hiburan.

506. Pada ketika ini, Kerajaan Negeri tidak mengenakan Duti Hiburan bagi aktiviti busking tidak bertiket bagi memberi peluang serta menggalakkan penggiat seni untuk terus mencungkil bakat dan potensi kreatif dalam industri ini.

TERAS KEEMPAT: Mengangkat Kesatuan Ummah

507. Islam menjadi teras penting dalam pentadbiran Kerajaan Negeri dan sejak azali lagi menjadi cahaya yang menjadi inspirasi yang membentuk cara hidup dan budaya kehidupan di negeri ini. Kerajaan Negeri komited untuk menyokong pembangunan dan pemerksaan institusi berkaitan agama Islam dan dalam masa yang sama menyuburkan aspek keilmuan yang mengangkat nilai-nilai keadilan, kebajikan dan juga keberkatan.

FESTIVAL TURATH ISLAMI

508. Pada bulan April yang ini Kerajaan Negeri Selangor telah berjaya menganjurkan Festival Turath Islami buat julung kalinya. Kita bersyukur dapat menjemput ulama terkemuka dunia seperti Al-'Allamah Sheikh Dr 'Ali Jum'ah, Al'Allamah Habib Umar bin Hafidz dan Kiai Haji Said Aqil Sirodj untuk bersama membincangkan tentang karya Ihya' 'Ulumuddin oleh Imam Al-Ghazali.

509. Kejayaan festival tersebut wajar diteruskan dan dikembangkan supaya lebih ramai masyarakat Islam mendapat manfaat daripadanya. Sehubungan dengan itu satu sekretariat tetap akan ditubuhkan bagi menganjurkan Festival Turath Islami pada tahun depan dan juga meluaskan program-program turath ke seluruh daerah-daerah di Negeri Selangor. Untuk maksud ini sebanyak RM2 juta akan diperuntukkan.

PEMERKASAAN INSTITUSI FATWA NEGERI

510. Jabatan Mufti Negeri Selangor mempunyai peranan yang penting sebagai salah satu daripada tonggak institusi pentadbiran Islam di negeri ini. Di samping tugas utamanya mengeluarkan fatwa, memberikan khidmat nasihat, menghasilkan garis panduan dan penerbitan, Jabatan Mufti juga bertanggungjawab menjalankan penyelidikan dan kajian sejajar dengan perubahan zaman yang serba mencabar ini. Bagi mengukuhkan dan memperkasakan institusi fatwa di negeri ini, Kerajaan Negeri akan memperuntukkan sebanyak RM500 ribu.

PEMBAIKAN ASRAMA PELAJAR SELANGOR DI MESIR - RM200 ribu

511. Bagi menjaga kebajikan dan menyediakan kemudahan yang kondusif kepada sejumlah 156 orang pelajar yang kini menginap di Asrama Selangor di Mesir, Kerajaan Negeri akan melaksanakan baik pulih asrama tersebut. Bangunan asrama yang digunakan semenjak tahun 1992 ini akan diperuntukkan sebanyak RM 200 ribu bagi tujuan baik pulih yang akan dilaksanakan.

TABUNG AMANAH PEMBANGUNAN DAN PENGURUSAN PELAJAR TIMUR TENGAH

512. Menjunjung titah DYMM Tuanku Sultan Selangor agar pengurusan waqaf dapat diperkasakan di Negeri Selangor, Kerajaan Negeri berhasrat untuk bersama-sama dengan Jabatan Agama Islam Selangor, Perbadanan Wakaf Selangor dan Lembaga Zakat Selangor untuk terus meningkatkan dan mengembangkan pelaburan waqaf dalam pembangunan aset Negeri melalui pewujudan Tabung Amanah Pembangunan dan Pengurusan Pelajar Timur Tengah bagi tujuan pembelian Rumah Selangor Kedua bagi tujuan asrama pelajar di Mesir.

513. Sehubungan itu, sebagai permulaan, Kerajaan Negeri akan memulakan suntikan dana sebanyak **RM5 juta** yang akan diperuntukkan ke dalam tabung amanah ini bagi tujuan wakaf sebagai dana permulaan. Justeru, usaha membudayakan wakaf ini akan diteruskan dan fokus akan ditambah dengan usaha-usaha mengembangkan harta wakaf.

INSENTIF HAJI SELANGOR

514. Saban tahun, Kerajaan Negeri menerima sambutan yang amat mengalakkan berkenaan Insentif Haji Muassasah Selangor. Pada tahun lalu, jemaah Haji Muassasah diberikan Wang tunai RM 500 bagi membantu mereka dalam melaksanakan ibadah Haji di Baitullah.

515. Dalam Tawaran Kita Selangor, Kerajaan Perpaduan turut bermatlamat meluaskan insentif ini dari wang saku kepada subsidi Haji. Oleh itu, untuk tahun 2024, Kerajaan Negeri melalui MBI meningkatkan peruntukan bagi Insentif Muassasah Haji Selangor dari RM 1.5 juta kepada RM 3 juta.

516. Bantuan ini akan dijalankan oleh Kerajaan Negeri dengan usahasama Lembaga Tabung Haji.

PEMBINAAN KOMPLEKS ISLAM DI GOMBAK PERMAI - RM25 juta

517. Kerajaan Negeri sentiasa prihatin dan mengambil perhatian berkenaan keperluan umat Islam terutamanya keadaan masjid yang menjadi tempat untuk umat Islam beribadah dan melakukan pelbagai aktiviti kemasyarakatan. Sebagai contoh Masjid An Nur di Kampung Wira Damai, Gombak yang agak uzur dan tidak sesuai lagi menampung jumlah kariah yang semakin bertambah.

518. Sehubungan dengan itu Kerajaan Negeri akan membina membina Kompleks Islam di Gombak Permai. Pembinaan kompleks ini akan merangkumi pembinaan sebuah masjid baru, sebuah blok kuarters imam dan bilal serta dua buah blok sekolah rendah agama yang baharu. Pembinaan kompleks ini juga akan memberi manfaat dan keselesaan beribadat serta pendidikan agama Islam yang lebih baik kepada semua penduduk setempat.

519. Pembinaan kompleks Islam ini dengan anggaran jumlah peruntukan sebanyak RM 25 juta akan dilaksanakan oleh PNSB dan adalah menjadi harapan Kerajaan Negeri agar pembinaan kompleks Islam ini akan menjadi salah satu mercu tanda di Daerah Gombak.

Naiktaraf Kemudahan & Keselesaan Masjid

520. Kebersihan adalah sebahagian daripada iman. Inilah nilai yang harus kita terjemahkan sebagai seorang muslim dalam seluruh aspek kehidupan kita. Lebih penting lagi aspek kebersihan ini haruslah kita tonjolkan termasuk di masjid-masjid yang menjadi tumpuan untuk beribadah. Kerajaan Negeri telah mengenal pasti 14 buah masjid di lokasi jalan-jalan utama yang mengalami kerosakan tandas dan perlu kepada pembaikan segera. Untuk maksud ini sebanyak **RM700 ribu** akan diperuntukkan.

Bantuan Subsidi Yuran KAFAI

521. Melalui Belanjawan 2022 dan 2023, Kerajaan Negeri telah menyediakan peruntukan secara *one-off* berjumlah RM5 juta untuk meringankan beban ibu bapa dengan pemberian subsidi yuran KAFAI berjumlah RM30 sebulan. Peruntukan ini telah diagihkan dengan jayanya kepada 296 institusi KAFAI seluruh Selangor pada tahun 2022 dan pertengahan tahun 2023. Bantuan ini telah berjaya menyelesaikan isu tunggakan yuran bulanan bagi 22,226 ribu orang murid B40.

522. Bagi meringankan beban ibu bapa dan melancarkan urusan pembelajaran murid-murid, Kerajaan Negeri bersetuju untuk meneruskan inisiatif pemberian subsidi yuran KAFAI.

523. Bayaran tersebut akan digunakan bagi menampung pembayaran utiliti termasuk sewaan premis, baik pulih bangunan, penyelenggaraan, kemudahan akses internet dan elaun Guru Rakyat.

524. Usaha ini diharap menjadi suntikan dan galakan kepada masyarakat agar terus menyediakan pendidikan agama Islam untuk anak-anak berusia 7 hingga 12 tahun di Negeri Selangor khususnya. Untuk maksud ini sejumlah **RM5 juta** secara *one-off* akan diperuntukkan.

AKADEMI LITERASI AL-QURAN

525. Kerajaan Negeri menyokong penuh usaha JAIS dalam menubuhkan akademi ini. Justeru itu, Kerajaan Negeri bercadang untuk memperluaskan Program Pengajian Bersijil Akademi Literasi Al-Quran Selangor secara berperingkat bermula di tiga daerah di Negeri Selangor iaitu Kuala Selangor, Hulu Selangor dan Sepang.

526. Untuk memperluaskan program ini ke daerah-daerah, Kerajaan Negeri bersetuju untuk memperuntukan sejumlah **RM1 juta** bagi pelaksanaan peringkat kedua (satu daerah satu masjid) di daerah Gombak dan Sabak Bernam termasuk memperkasa program sedia ada di Masjid Negeri bagi daerah Petaling. Peruntukan ini bagi menampung kos melantik tenaga pengajar, cetakan bahan pengajaran dan pembelajaran serta kos fasiliti.

527. Inisiatif ini dijangka memanfaatkan rakyat di kawasan luar bandar Selangor untuk menyertai program pengajian Al-Quran ini.

Program Pengurusan Masjid

528. Ketika ini terdapat 438 buah masjid di Negeri Selangor. Jumlah ini akan bertambah secara berperingkat dari tahun ke tahun seiring dengan pelaksanaan Rancangan Pembangunan Lima (5) Tahun atau Rancangan Selangor. Pada peringkat awal semua pentadbiran masjid di Negeri Selangor ditadbir oleh Jawatankuasa Kariah Masjid yang diketuai oleh seorang nazir.

529. Walau bagaimanapun pada tahun 2012, Majlis Agama Islam Selangor (MAIS) telah membuat anjakan dan perubahan kaedah pengurusan masjid dengan memperkenalkan sistem Masjid Pengurusan di semua Masjid Daerah dan Masjid Diraja di Negeri Selangor.

530. Masjid Pengurusan adalah satu kaedah pentadbiran dan pengurusan masjid yang diwujudkan di bawah Subseksyen 104(3) Enakmen Pentadbiran Agama Islam (Negeri Selangor) Tahun 2003. Melalui kaedah ini, masjid akan dikendalikan oleh seorang Pengurus dari Gred S41, Penolong Pengurus Gred S29 dan dua orang Pembantu Pengurus dari Gred S19.

531. Pada tahun 2015 sebanyak 13 buah masjid baru juga telah dipilih oleh MAIS untuk dinaiktaraf sebagai masjid pengurusan. Keputusan ini dibuat dengan hasrat untuk meningkatkan kecekapan pentadbiran, pengurusan kewangan dan pengimarahannya sejajar dengan kepesatan pembangunan Negeri Selangor dan menjadikan masjid sebagai institusi ummah yang mampu menggerakkan usaha pembangunan rohani dan penyatuan ummah.

532. Menilai impak keberkesanan sistem masjid pengurusan yang telah dilaksanakan, maka MAIS selaku entiti yang bertanggungjawab dalam menetapkan dasar dan ketetapan pengurusan masjid telah menaik taraf sebanyak 12 buah masjid kariah untuk dinaiktaraf sebagai masjid pengurusan. Usaha yang baik ini telah disusuli dan disokong oleh pihak Kerajaan Negeri Selangor pada tahun 2019 yang bersetuju untuk menaik taraf 10 buah masjid kariah yang lain untuk dijadikan masjid pengurusan. Ini menjadikan sehingga Oktober 2023 terdapat 47 masjid pengurusan di Negeri Selangor.

533. Sehubungan dengan itu, sebagai tanda sokongan terhadap usaha pihak MAIS dan dokongan oleh pihak Kerajaan Negeri untuk meningkatkan kecekapan dan pengurusan masjid di Negeri Selangor selaras dengan hasrat dan titah Duli Yang Maha Mulia Sultan Selangor, maka Kerajaan Negeri Selangor bersetuju meluluskan cadangan **menaiktaraf sebanyak 20 buah masjid kariah sebagai masjid pengurusan** yang akan melibatkan implikasi kewangan tahunan berjumlah **RM2 juta bagi tahun 2024.**

PENUTUP

Tuan Speaker,

534. Belanjawan tahun ini mengangkat hasrat perpaduan, cita-cita kemajuan serta kemampuan Negeri Selangor untuk mandiri; berdikari bagaikan sebuah lokomotif ekonomi serta kebudayaan Malaysia. Inilah makna Bersekutu Bertambah Mutu!

535. Kita berpendirian sebuah negeri yang aman akan membawa kesejahteraan kepada keimanan, tasamuh - toleransi antara kaum serta mengangkat harakat bangsa dan melaksanakan keadilan terutamanya membela rakyat miskin, mustad'afin dan juga yang terpinggir. Perpaduan tidak boleh dibangunkan di atas puing-puing kebatilan dan pengkhianatan. Ianya mesti dibangunkan di atas paksi kebenaran dan keyakinan yang sejati.

536. Sebagai Menteri Besar Selangor, ya saya mahu orang Melayu bersatu-padu, saya juga mahu orang Melayu bersatu padu dengan seluruh rakyat Malaysia. Saya mahu nyatakan bahawa orang Melayu adalah pribumi negara ini, manakala seluruh warganegara Malaysia adalah setara. Cita-cita inilah yang dituangkan ke dalam Belanjawan Negeri 2024, cita-cita perpaduan dan kemajuan.

537. Bukanlah sesuatu yang asing untuk kita tekankan pendirian sebegini. Pada tahun 1974, selepas terbentuknya Barisan Nasional, di tengah kehangatan perdebatan Dasar Kebudayaan Kebangsaan dan kekalutan pergolakan serantau seperti Perang Vietnam, para seniman muda ketika itu diketuai Pak Latiff Mohidin, telah melancarkan Manifesto Generasi Anak Alam.

538. Dengan izin Tuan Speaker, saya nukilkan manifesto yang diungkapkan dalam bentuk puisi itu:

tidak ada perbatasan keturunan,

warna kulit,

kepercayaan,

usia,

jantina dan ukuran rambut

bagi generasi anak alam.

539. Lihatlah bagaimana Latiff Mohidin, berbekalkan keyakinan sebegini, menjulang tinggi sebagai pelukis tersohor negara ini. Karyanya menjadi rujukan di muzium serta galeri dan peminatnya menghiasi rumah mereka dengan karya beliau.

540. Pada tahun 2018, muzium terkenal di Paris, Pompidou telah mengadakan pameran khusus Pago-Pago karya Latiff Mohidin. Ianya merupakan suatu pengiktirafan buat dunia seni negara ini.

541. Karya-karya Pak Latiff berakar dalam lingkungannya sebagai seorang anak Minang dan Malaysia serta Asia Tenggara yang merantau jauh ke bumi Eropah serta bergelut bersama-sama budayawan seumpama Goenawan Mohamad dan Thawan Duchanee. Selain lukisan, Pak Latiff Mohidin juga merupakan seorang penterjemah terbilang yang telah menterjemahkan karya filasuf besar Jerman; *Johann Wolfgang von Goethe*.

542. Negeri Selangor mahukan sosok begini menjadi contoh kepada rakyatnya, berjaya samada di dalam negeri dan di luar negeri namun berakarkan watan, nusa dan bangsa. Sosok yang berkeyakinan tinggi bersaing samada di dalam mahupun luar negara dan tetap setia dengan jati diri. Perpaduan mestilah juga berteraskan dengan cita-cita sebegini bukanlah berbaurkan sentimen dan kebencian.

543. Perpaduan sebegini yang ikhlas dan Insya-Allah akan berjaya bukan yang dipenuhi intrik dan agenda terpendam, tetapi perpaduan yang berhasrat menjadikan bumi Selangor ini negeri yang berjaya, berjaya bukan sahaja sebagai negeri nombor satu Malaysia tetapi negeri yang mempunyai kapasiti menjadi juara Asia Tenggara.

544. Inilah jenis perpaduan yang rakyat Selangor mahukan demi terus memajukan dan menjadikan negeri ini negeri yang berjaya.

545. Dalam keadaan ketidaktentuan di setiap pelusuk dunia; Amerika Syarikat dengan pemilihan Presiden yang bakal berlangsung serta dengan ketidakkonsistenan prinsip kemanusiaan, Eropah yang sedang bergelut dengan kebangkitan far-right.

546. Negara China pula menghadapi cabaran ekonomi yang semakin perlahan serta syarikat pengusaha perumahan mereka yang antara paling besar di dunia kemungkinan bankrap. Manakala Rusia masih sedang meneruskan impian mereka untuk menakluki Ukraine. Kedua-dua negara ini sedang bertarung seumpama 'Cold War Partners'; Rusia dengan Amerika Syarikat melalui Perang Dingin sehingga akhir abad ke-20, dan pertarungan China dan Amerika Syarikat sebagai 'The New Cold War.'

547. Dengan semua ketidakpastian ini, benua Asia Tenggara yang terletak di tengah-tengah antara Amerika Syarikat dan China dan mempunyai 680 juta penduduk, sedang berkembang pesat dan mampu tampil ke hadapan dengan cara pentadbiran yang bukan diasaskan atas niat memecah-belahkan masyarakat, tetapi kekuatan utama Asia Tenggara selain kedudukan strategik adalah Perpaduan dan kebersamaan.

548. Walaupun berbeza fahaman, walaupun bukan satu bangsa, tetapi kita bangsa ASEAN.

549. Pelabur dari Eropah, dari China, dari Amerika Syarikat, dari Korea dan Jepun, kesemua memilih Asia Tenggara sebagai pilihan utama pelaburan.

550. Kita di ASEAN harus belajar dari pengalaman di Eropah dan benua lain yang membiarkan agen pemecah-belah untuk terus berkembang dan jadi mangsa kepada politik yang hanya berteraskan identiti.

551. Di Eropah, mereka mengujakan '*Never Again*' selepas Perang Dunia Kedua dan Perang Dingin dengan kejatuhan Tembok Berlin.

552. Di ASEAN, pegangan kita haruslah '*Never in ASEAN*' supaya Perpaduan, pendekatan pimpinan yang pragmatik, realistik, serta bervisi, dan melihat kepentingan perundingan dalam politik dan bukannya politik sebagai *zero-sum game*.

553. Itulah yang menjadi asas mengapa saya yakin bahawa dekad ini adalah Abad Asia Tenggara: *this is the Southeast Asian Century*.

554. Ya betul, sudah pasti akan ada persaingan di antara kita. Vietnam semakin berkembang, Indonesia mendepankan tawaran Nusantara sebagai wilayah yang mungkin mampu memimpin ekonomi rantau ini.

555. Saya percaya Selangor berada dalam posisi paling strategik dan kedudukan tepat untuk menjadi negeri paling maju di bukan sahaja di wilayah Nusantara, tetapi Asia Tenggara. Selangor mampu untuk capture the hearts and minds of Malaysians termasuklah dari Sabah dan Sarawak.

556. Dan Belanjawan ini adalah usaha yang akan memacu perjalanan kita pada landasan yang tepat.

*Taufan dan kabut tidak terduga
Pancangkan pasak setiap rumah
Rakyat berilmu berpadu tenaga
Negeri aman dipayung Rahmah*

*Tampan soldadu tegak berdiri
Teguh setia barisan hadapan
Negeri dan warga berciri mandiri
Kejayaan dipacu kalis cabaran*

557. Dengan lafaz bismillahirrahmanirrahim, Tuan Speaker, saya mohon mencadang.